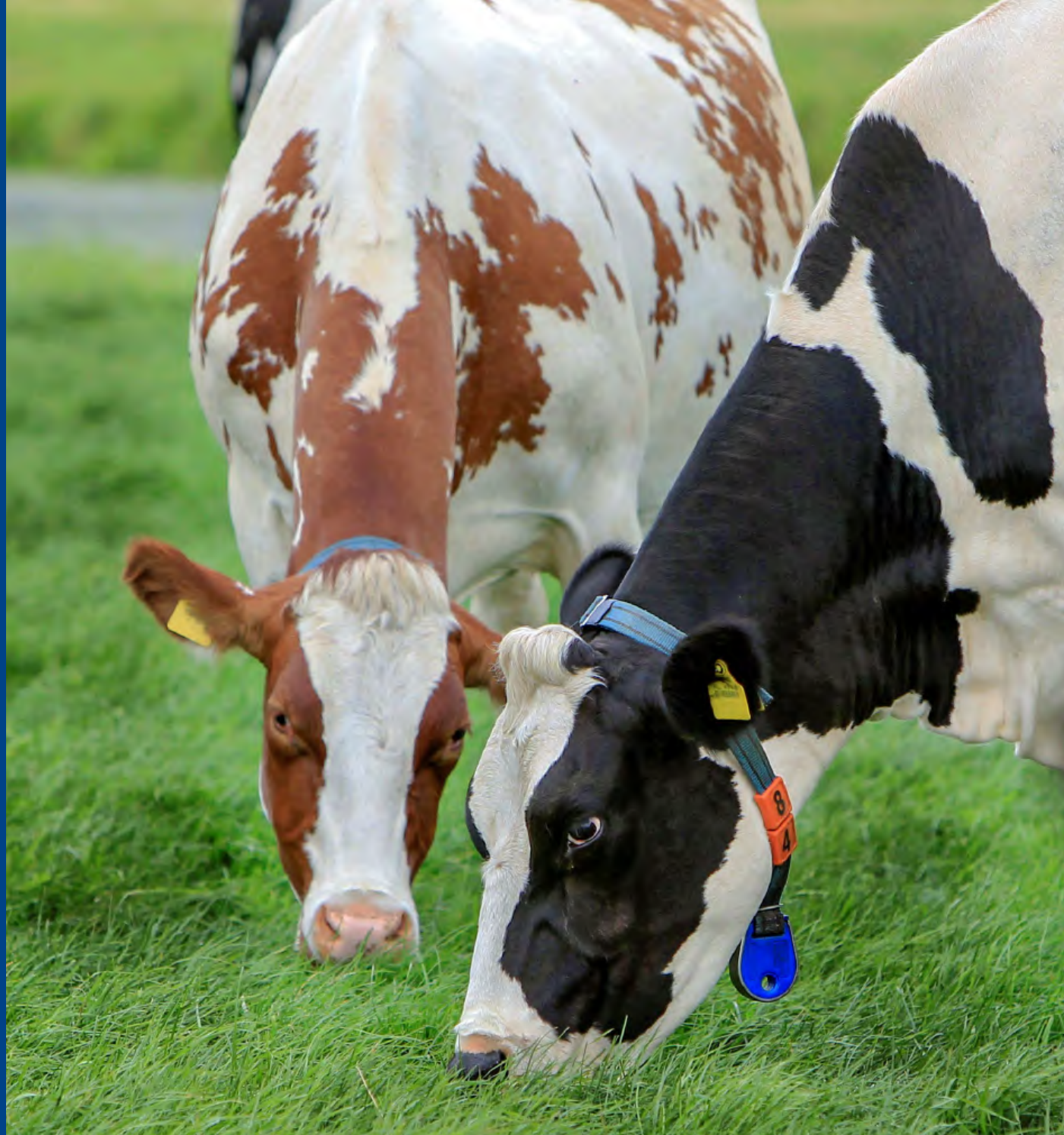

Zuivel in Cijfers 2024

Zuivel in Cijfers 2024 is een publicatie van ZuivelNL en biedt een cijfermatig overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in de Nederlandse zuivelsector in 2024. De publicatie is onderverdeeld in 7 onderwerpen:

- Nederland Zuivelland
- Markt en Economie
- Melkveehouderij
- Melkverwerking
- Duurzaamheid
- Handel
- Consumptie

ZuivelNL heeft als missie het versterken van de Nederlandse zuivelketen met respect voor mens, dier, milieu en maatschappij. Als brancheorganisatie het overleg tussen belangenorganisaties van melkveehouders en zuivelondernemingen faciliteren en met gezamenlijke initiatieven toegevoegde waarde creëren. Leden van ZuivelNL zijn de Dutch Dairyman Board (DDB), LTO Nederland, Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) en de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO).

Kijk voor meer informatie over ZuivelNL op www.zuivelnl.org.

Tabellen met gedetailleerde statistische informatie zijn te raadplegen op de website van ZuivelNL. De cijfers over het jaar 2024 hebben een voorlopig karakter, maar zullen weinig afwijken van de definitieve cijfers.

Als bij de notatie ‘-’ is gebruikt, betekent dit dat de waarde ‘0’ (nul) is.
Als bij de notatie ‘--’ is gebruikt, betekent dit dat de waarde niet bekend is.

Overname van gegevens uit deze publicatie is toegestaan met bronvermelding.
Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.

MODERNE SECTOR

Nederland staat wereldwijd bekend als een zuivelland. De productie en consumptie van melk, boter en kaas kennen een lange traditie. Het karakteristieke weidelandschap met koeien en windmolens is onlosmakelijk verbonden met de beeldvorming over ons land. Achter dit beeld schuilt een moderne sector met oog voor mens, dier en omgeving. Zij vormt één van de grootste en meest vitale landbouwsectoren in Nederland en levert een belangrijke bijdrage aan de Nederlandse economie.

De Nederlandse zuivelsector is een koploper in de internationale zuivelwereld. De sector heeft daardoor een ijzersterk imago en goede toegang tot belangrijke (groei)markten. Voorwaarden die daarbij van belang zijn:

- Onderscheidende productkwaliteit
- Voedselveiligheid
- Diergezondheid
- Dierenwelzijn
- Duurzame ontwikkeling

Het vakmanschap van melkveehouders, in de zuivelindustrie en in toeleverende sectoren is daarbij bepalend voor de succesvolle ontwikkeling van de sector.

STIKSTOFBELEID EN WEGVALLEN DEROGATIE GROTE OPGAVEN VOOR DE SECTOR

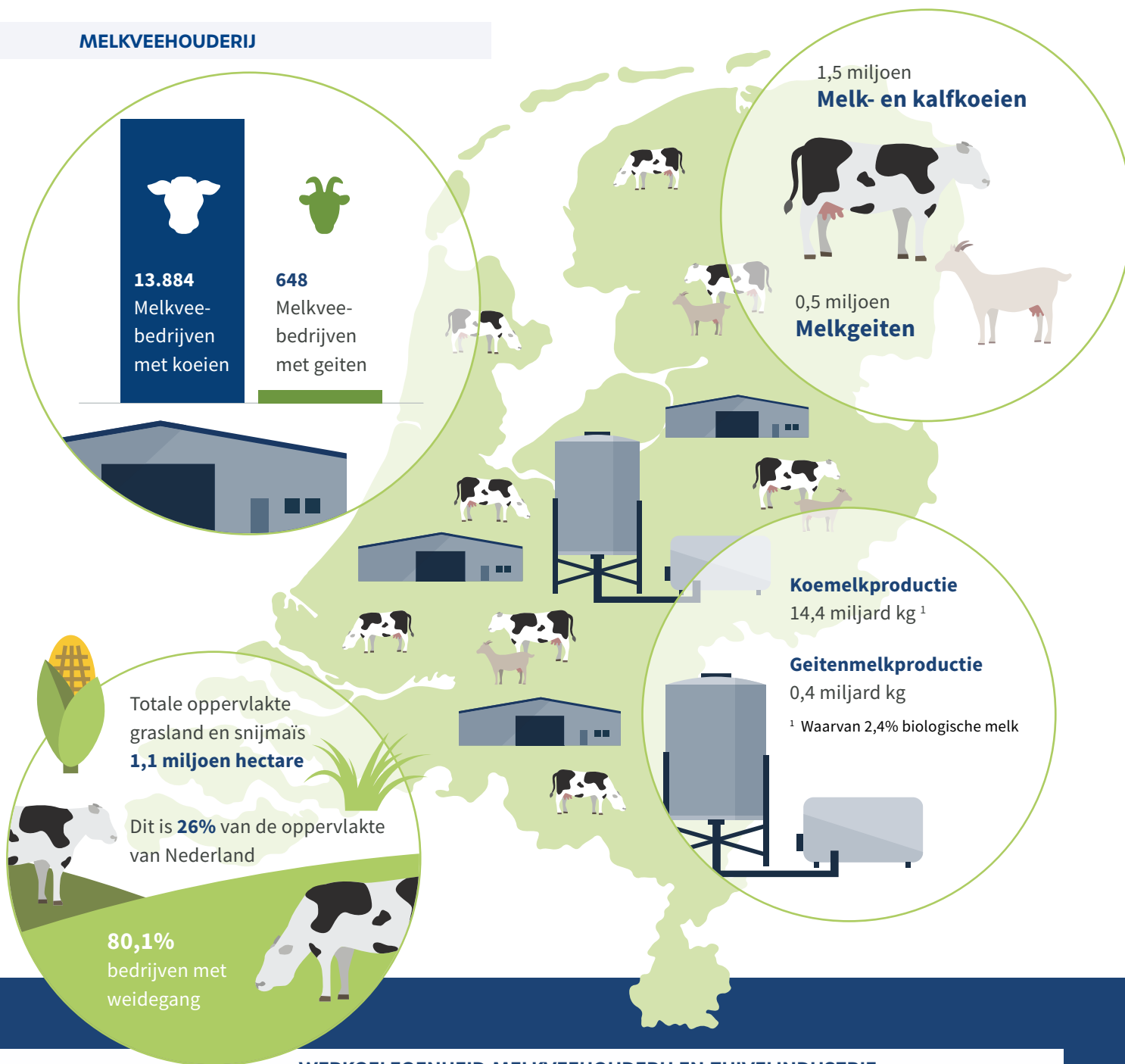
De overheid heeft de agrarische sector een zware taakstelling opgelegd om de stikstofuitstoot te verlagen. Tot en met 2035 zal de hele Nederlandse zuivelsector hiervan naar verwachting de gevolgen ondervinden.

In 2022 besloot het Nitraatcomité van de Europese Commissie de ruimere mogelijkheden voor het uitrijden van mest in Nederland af te bouwen. Vanaf 2023 vindt een jaarlijkse afbouw in stappen plaats. Deze ‘derogatie’ eindigt definitief op 1 januari 2026. Daarna mogen Nederlandse melkveehouders nog maximaal 170 kg stikstof uit dierlijke mest per hectare per jaar uitrijden (dit was 230 tot 250 kg).

De kosten voor het afvoeren van de overvloedige mest zijn in de afgelopen jaren fors gestegen. Het bedrijfsresultaat van de melkveehouderij wordt daar negatief door beïnvloed.

TOEKOMSTGERICHT DOOR EEN ECONOMISCH EN OMGEVINGSVERANTWOORDE ONTWIKKELING

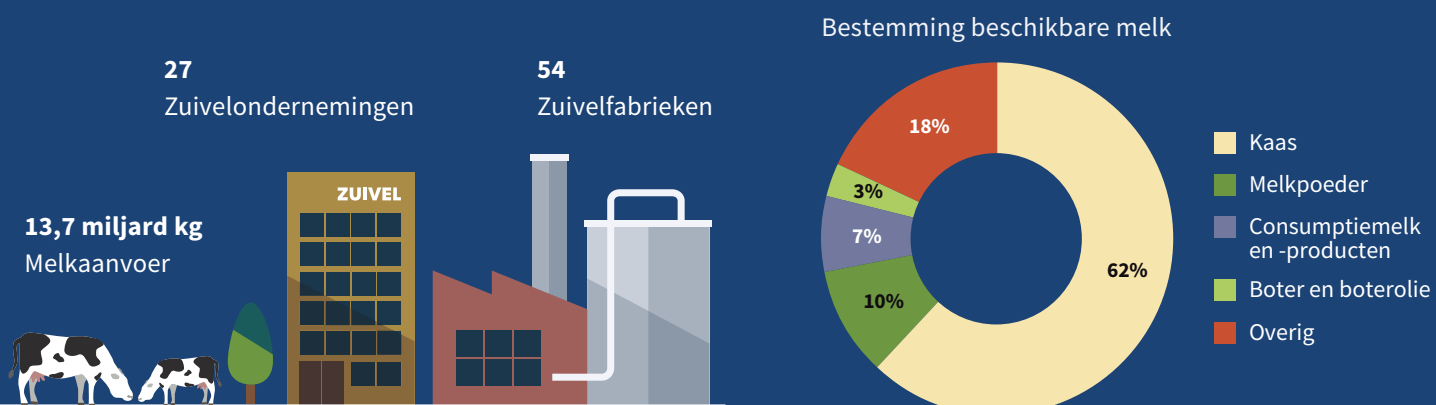
De komende jaren blijft de Nederlandse melkveehouderij zich richten op een gezonde, evenwichtige ontwikkeling binnen de milieugrenzen. Ook binnen de zuivelindustrie hebben klimaatgerelateerde maatregelen in toenemende mate impact op ondernemingen. Dit geldt in het bijzonder voor broeikasgasreductie en energiebeleid. Zowel de zuivelindustrie als de melkveehouderij willen op een economisch verantwoorde wijze een positieve bijdrage leveren aan de realisatie van de nationale klimaatdoelstellingen.

WERKGELEGENHEID MELKVEEHOUDERIJ EN ZUIVELINDUSTRIE

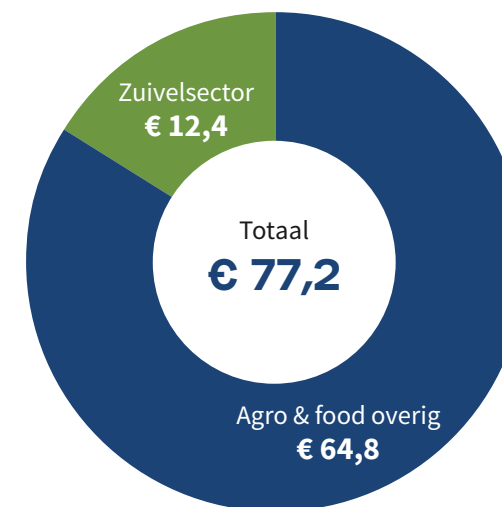

MELKAANVOER EN VERWERKING

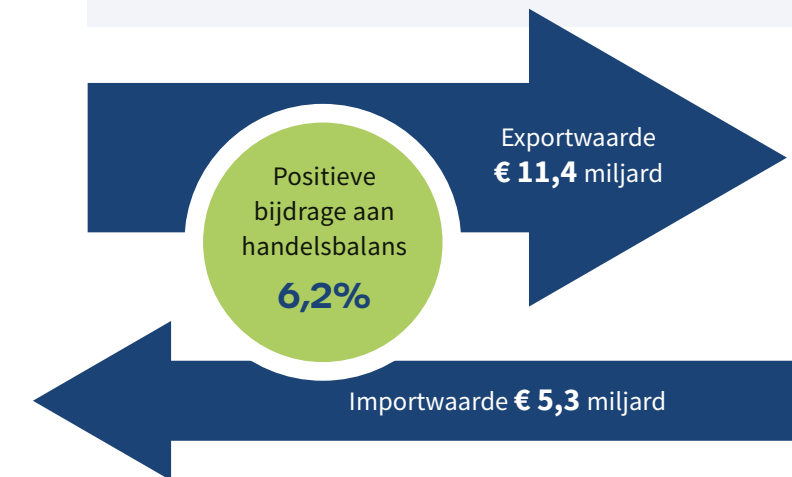

Zuivelsector in vogelvlucht

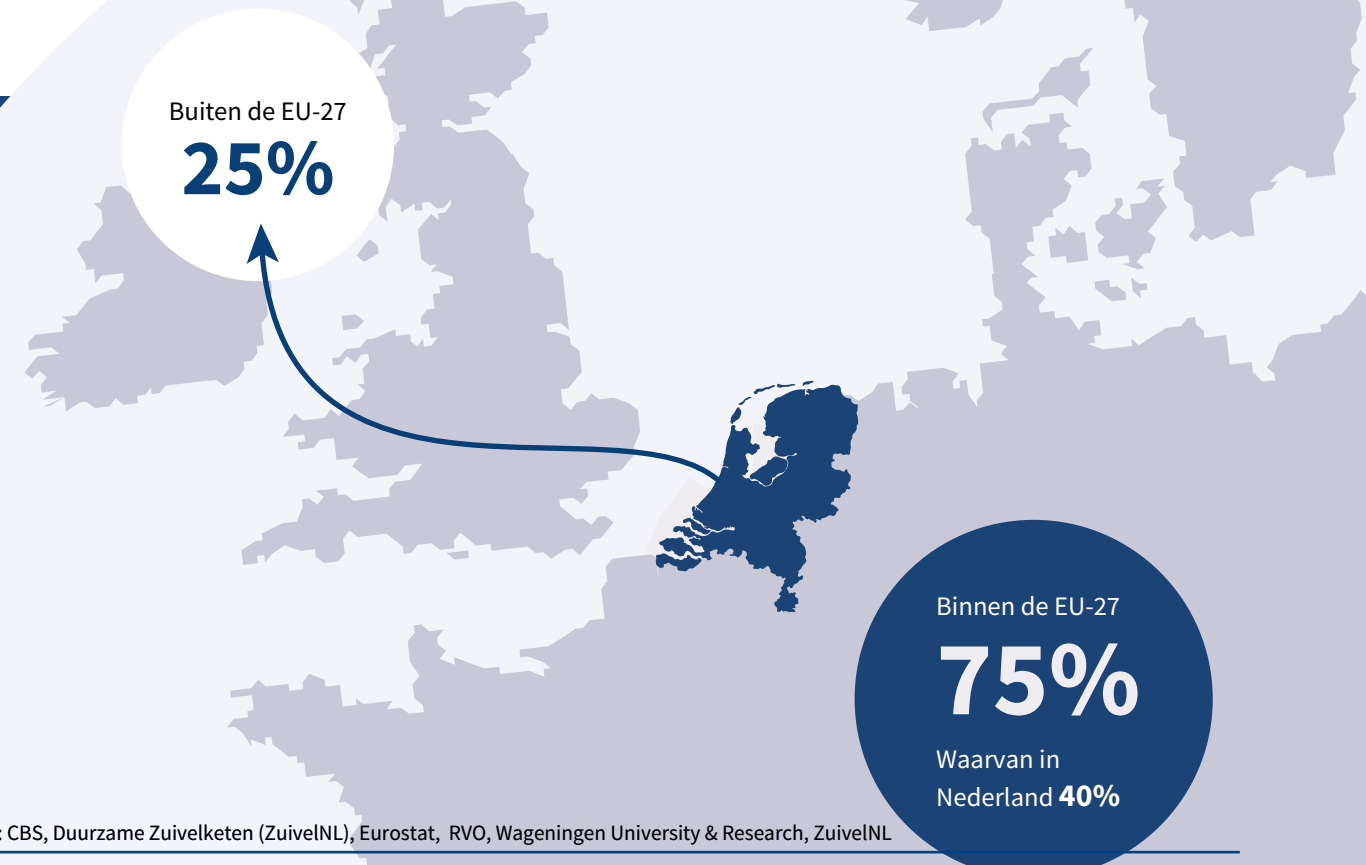
ECONOMISCHE BETEKENIS
(miljard euro)

HANDEL

WAAR GAAT DE ZUIVEL VANUIT NEDERLAND NAARTOE?
Op basis van productie, invoer en uitvoer (in % melkequivalent)

Bron: CBS, Duurzame Zuivelketen (ZuivelNL), Eurostat, RVO, Wageningen University & Research, ZuivelNL

VETPRIJZEN NAAR RECORDNIVEAUS

In 2024 heeft de zuivelmarkt 2 gezichten laten zien. Enerzijds schoten de prijzen van producten met een hoog vetgehalte de lucht in en werden recordniveaus bereikt. Anderzijds viel de prijsontwikkeling van producten met een hoog eiwitgehalte tegen. De notering van mager melkpoeder heeft gedurende het jaar bijna continu rond het niveau van € 250 per 100 kg bewogen. Het gat tussen vet- en eiwitprijzen is daarmee ongekend hoog geworden.

De mondiale zuivelmarkt werd in de eerste maanden van 2024 geconfronteerd met een verdere daling in de melkaanvoer en een tegenvallende vraag. Kopers waren erg afwachtend en kochten alleen het hoogst-nodige voor de korte termijn. Een kleine verandering in de vraag bracht al grote fluctuaties in de prijs teweeg. Dit verklaart ook de grilligheid in het prijspatroon in deze periode. Met name de boternotering fluctueerde vrij sterk. Mager melkpoeder schommelde ook op en neer, maar binnen een smallere bandbreedte.

Vanaf april gingen de prijzen op de zuivelmarkt duidelijk omhoog, met name die van vetgerelateerde producten. De tegenvallende ontwikkelingen in de mondiale melkaanvoer zorgden voor krapte in het aanbod. Maar vanwege de nog altijd achterblijvende vraag stegen prijzen niet tot extreme niveaus. Half mei doorbrak de notering van boter het plafond van € 600 per 100 kg. Kopers waren bereid de hogere prijzen te accepteren, omdat men inzag dat het aanbod van verse boter minder groeide dan verwacht.

De notering van mager melkpoeder liet in het tweede kwartaal een wat minder grillig beeld zien dan boter. Wel was sprake van enige schommelingen in de prijs, wat vooral te maken had met de onvoorspelbaarheid aan de vraagzijde. Ook de prijzen van mager melkpoeder gingen in de maanden april en mei omhoog, maar minder hard dan bij boter. Met de oplopende niveaus werden meer verkopers actief, terwijl de vraag nog steeds achterbleef. Bovendien ondervonden Europese aanbieders op de wereldmarkt veel

concurrentie van goedkoper product uit de Verenigde Staten en Oceanië. Hierdoor ontstond vanaf juni weer meer druk op de prijzen van mager melkpoeder.

Na een relatief stabiele ontwikkeling in juni en begin juli ging de boternotering vanaf de tweede helft van juli verder omhoog. Half augustus werd het recordniveau van april 2022 geëvenaard, waarna de prijs medio september verder opliep naar € 810 per 100 kg. De botermarkt was uitzonderlijk vast door beperkt aanbod, lage voorraadniveaus, toegenomen vraag en torenhoge prijzen van room.

Na het bereiken van het nieuwe record half september, daalden de prijzen fors in de eerste helft van oktober. Dit was niet meer dan een tijdelijke correctie. Vanaf eind oktober tot medio november vond de boterprijs weer de weg omhoog tot net onder het recordniveau. In december kantelde de botermarkt enigszins en daalden de prijzen sterk, wat niet ongebruikelijk is als de vraag voor de kerstperiode is ingevuld.

Na een aantal maanden van licht dalende prijzen stabiliseerde de notering van mager melkpoeder eind juli. In de rest van 2024 bewogen de prijzen licht op en neer. Enerzijds zorgden de aanhoudende zwakke vraag en de sterke concurrentie van aanbieders uit andere delen van de wereld voor een dempende werking op de prijzen. Anderzijds werd de markt positief beïnvloed door het beperkte aanbod vanuit andere belangrijke mager melkpoeder producerende landen. Feitelijk was de markt in balans en was geen plaats voor uitschieters.

Het gemiddelde prijsniveau is in 2024, na de sterke daling in het jaar daarvoor, omhoog gegaan. Dit gold met name voor producten met een hoog vetgehalte. De gemiddelde notering van boter steeg met maar liefst 40% en die van vol melkpoeder met 14%. Ook de gemiddelde kaasprijs (Gouda) liet in 2024 een forse stijging zien (+13%). Zuivelproducten met een hoog eiwitgehalte stegen minder hard. De gemiddelde notering van mager melkpoeder steeg maar licht (+1%). Weipoeder ontwikkelde zich iets beter (+9%).

NEDERLANDSE MELKPRIJS MET 7% GESTEGEN

De ontwikkeling van de in Nederland en Europa uitbetaalde melkprijzen weerspiegelde logischerwijs de trends op de zuivelmarkt. Na de sterke stijging in het laatste kwartaal van 2023 daalde de Nederlandse melkprijs in januari 2024. Daarna steeg deze geleidelijk tot en met juli, om vanaf augustus in een sneller tempo omhoog te gaan. De bijna continue stijging van de vetprijzen veroorzaakte deze aanhoudende stijging van de melkprijzen.

Gemiddeld genomen kwam het Nederlandse melkprijsniveau in 2024 bijna 7% hoger uit dan in het jaar daarvoor (bron: Milk Market Observatory). Het rendement van de melkveehouderij verbeterde, omdat de melkprijzen sterker stegen dan de kostprijs.

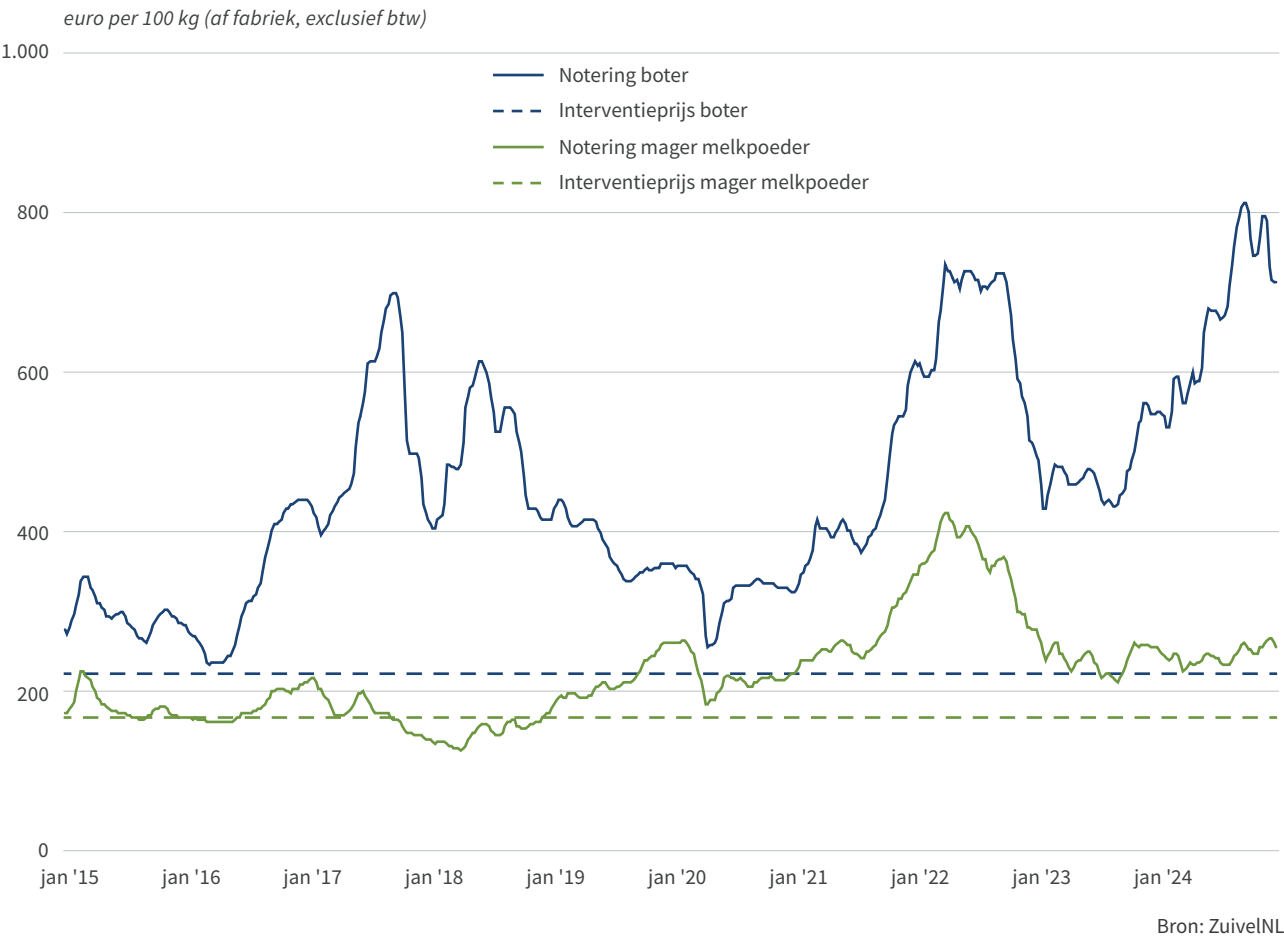
¹ Melk, kaas en eieren, exclusief boter.

ZUIVEL DRAAGT VOOR RUIM 1% BIJ AAN NEDERLANDSE ECONOMIE

Agro & Food droeg in 2023 voor € 77,1 miljard (7,3%) bij aan de Nederlandse economie (totaal: € 1.057,3 miljard), waarvan € 12,4 miljard (1,2%) betrekking had op zuivel.

Het aandeel van zuivel¹ in de consumptieve bestedingen van Nederlandse huishoudens aan voeding en niet-alcoholische dranken is in de afgelopen jaren geleidelijk toegenomen naar ruim 11%. In 2023 vertegenwoordigde zuivel¹ een waarde van ruim € 5,9 miljard, ofwel 1,3% van het totaal aan consumptieve bestedingen.

NEDERLANDSE NOTERING BOTER EN MAGER MELKPOEDER

JAARGEMIDDELDE NEDERLANDSE NOTERINGEN

Index: 2015=100

euro per 100 kg (af fabriek, exclusief btw)

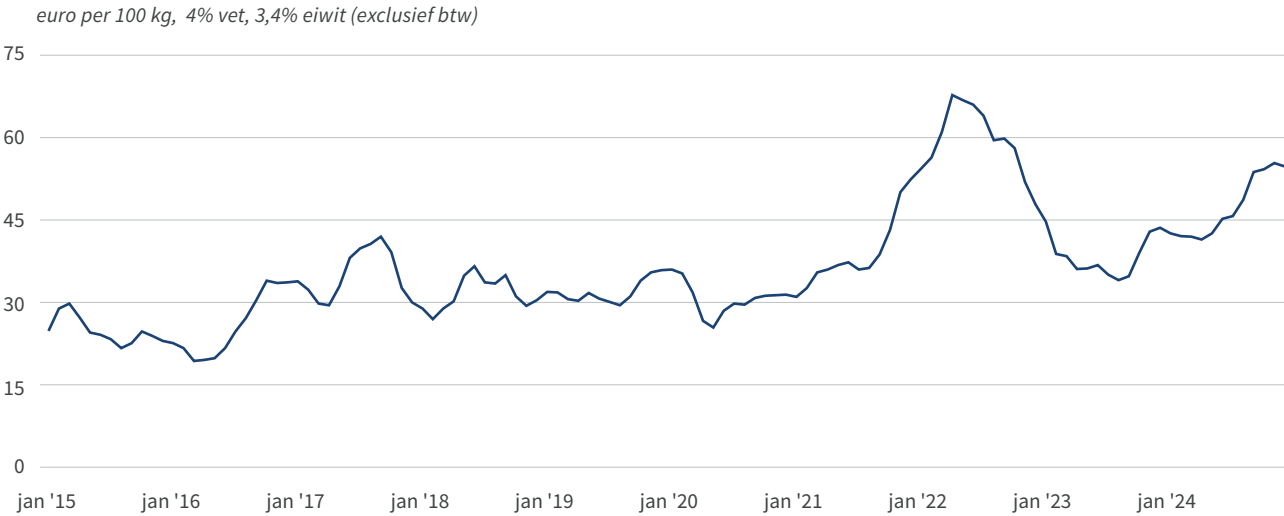
Jaar	Verse boter		Vol melkpoeder ²		Mager spray melkpoeder				Spray weipoeder	
	Euro	Index	Euro	Index	Euro	Index	Euro	Index	Euro	Index
2024	669,08	227	390,90	167	245,38	136	238,04	144	74,46	115
2023	476,23	161	343,77	147	242,02	134	231,27	140	68,15	105
2022	662,27	224	472,71	202	363,69	201	353,90	214	111,62	172
2021	425,08	144	328,90	140	265,21	147	259,79	157	99,56	153
2020	325,77	110	276,36	118	220,15	122	209,30	127	72,32	111
2019	381,23	129	293,46	125	213,48	118	196,27	119	70,65	109
2018	499,29	169	268,54	114	149,12	82	132,13	80	69,65	107
2017	521,48	177	285,25	122	174,58	97	164,35	99	78,40	121
2016	325,83	110	225,48	96	179,65	99	165,52	100	64,42	99
2015	295,35	100	234,56	100	180,88	100	165,23	100	64,94	100

² Volgens gebruikelijke handelskwaliteit (op eiwit gestandaardiseerd).

³ Franco geleverd.

Bron: ZuivelNL

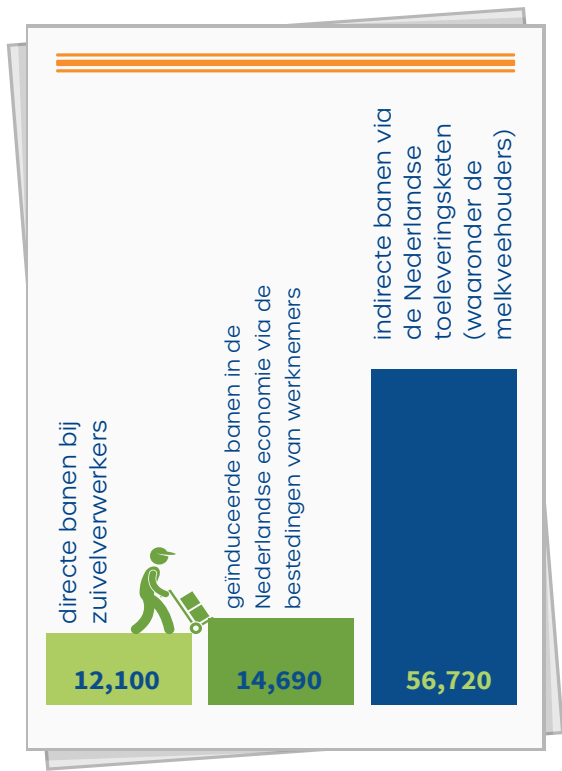
GRONDSTOFWAARDE MELK, AF BOERDERIJ ⁴

⁴ Berekeningsgrondslag: bruto-opbrengsten, op basis van gemiddelde marktprijzen voor boter en voor mager melkpoeder, exclusief langlopende contracten (bron: Duitse Boter- en Kaasbeurs, Kempten).

Bron: ife Institut für Ernährung und Ernährungswirtschaft e.V., Kiel

DE NEDERLANDSE ZUIVELSECTOR ONDERSTEUNT IN TOTAAL 83.510 VOLTIJDSE BANEN (FTE) BINNEN DE ECONOMIE (JAAR 2023)

Bron: EY (Analyse van de economische bijdrage van de zuivelindustrie aan de Nederlandse economie)

WERKGELEGENHEID MELKVEEHOUDERIJ NEDERLAND

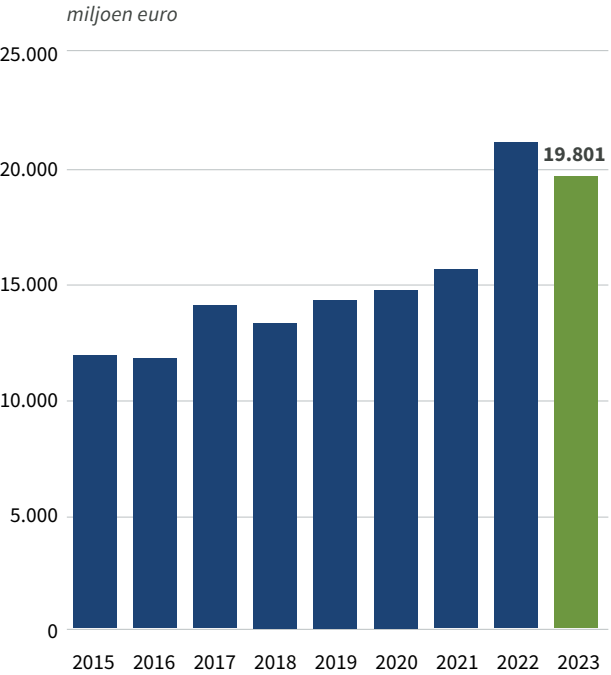
Aantal melkveebedrijven: indeling naar aantal werkzame personen ⁵ per bedrijf (in het vierde kwartaal)

Klassenindeling					
	2020	2021	2022	2023	2024
1	3.745	3.605	3.365	3.295	3.245
2	6.435	6.195	5.905	5.865	5.575
3 -< 5	4.620	4.700	4.735	4.595	4.610
5 -< 10	575	625	645	630	615
10 -< 20	30	30	40	40	35
20 -< 50	5	5	5	10	10
50 en meer	0	0	0	0	0
Totaal	15.410	15.160	14.695	14.435	14.090

⁵ Werknemers en zelfstandigen, woonachtig in Nederland of in het buitenland.

Bron: CBS

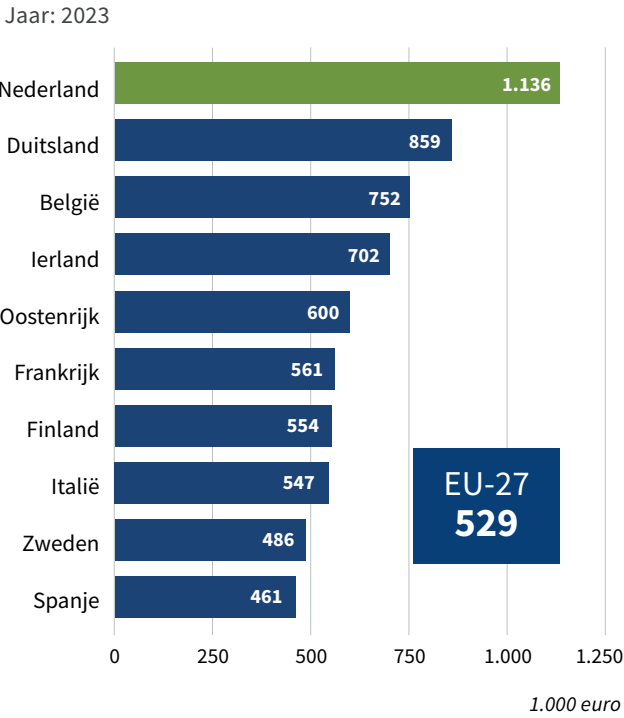
NETTO-OMZET MELKVERWERKENDE INDUSTRIE NEDERLAND ⁶

⁶ Inclusief productie roomijs en ander consumptie-ijs.

Bron: CBS

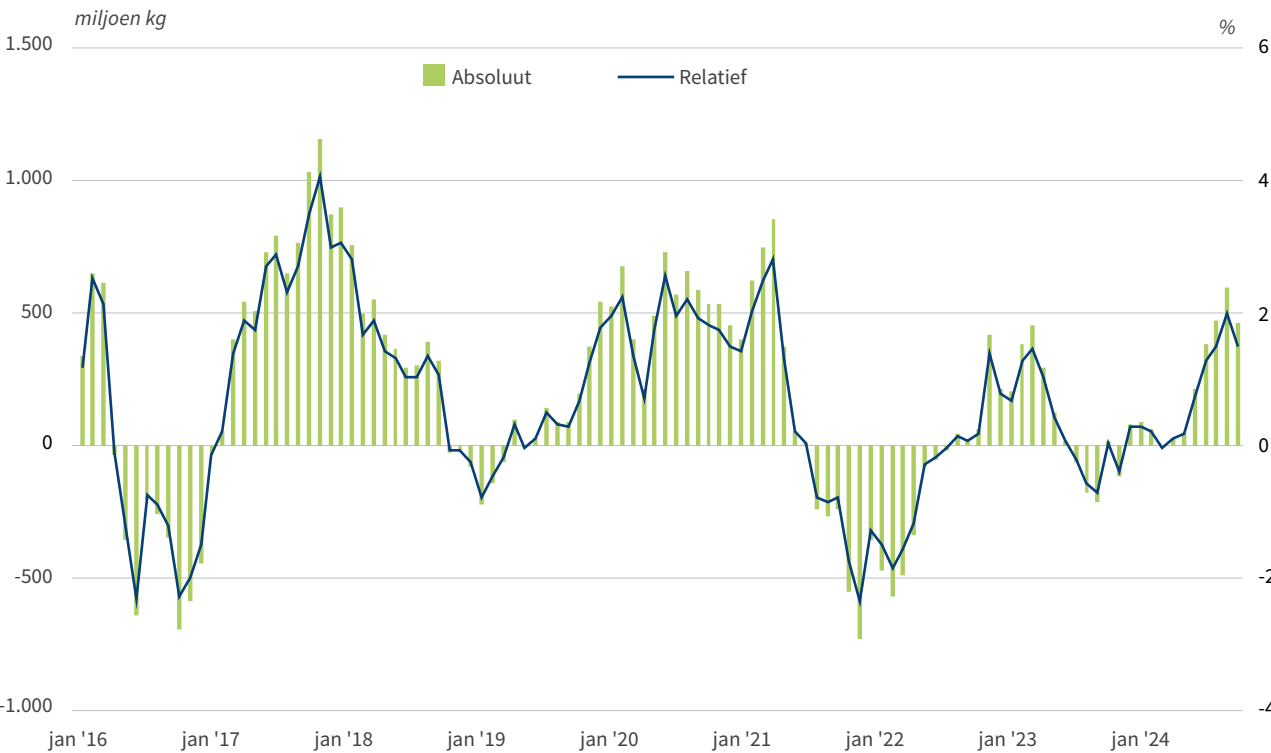
NETTO-OMZET MELKVERWERKENDE INDUSTRIE PER WERKNEMER IN DE EU ⁶

Bron: Eurostat, nationale statistiek, ZuivelNL

ONTWIKKELING MAANDELIJKE MELKAANVOER VAN DE BELANGRIJKSTE MONDIALE ZUIVEL EXPORTERENDE LANDEN ^{7,8}

Mutatie ten opzichte van dezelfde maand in het jaar daarvoor

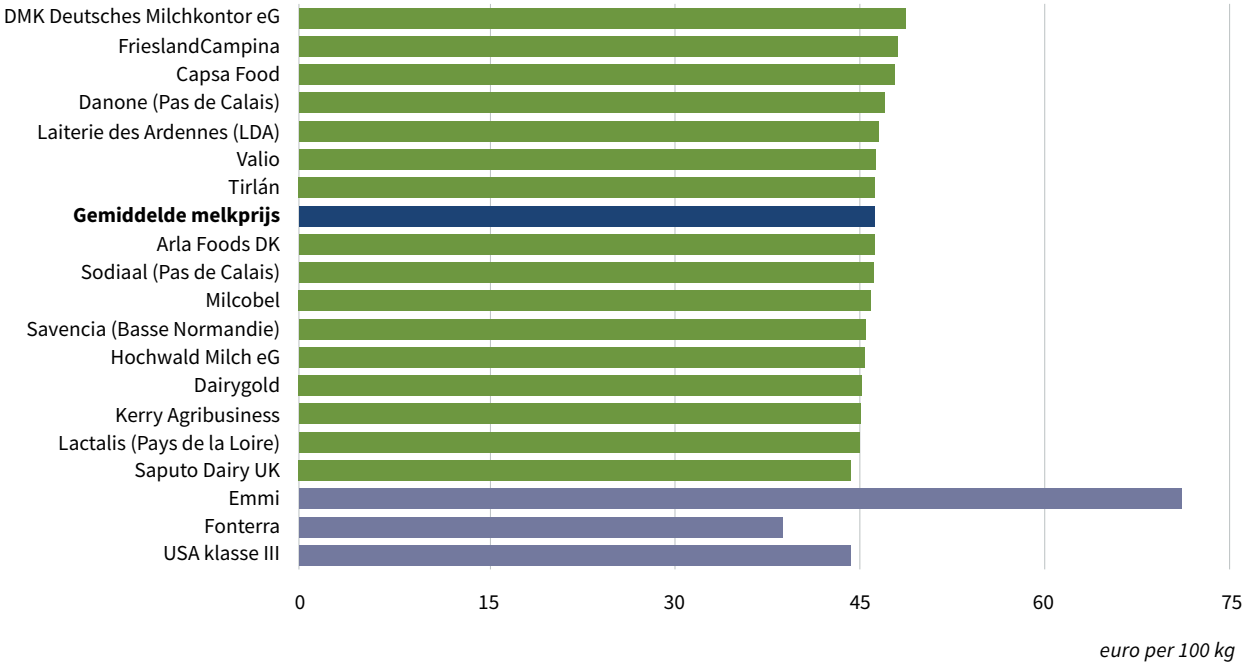

⁷ Argentinië, Australië, Brazilië, Canada, Chili, EU-27, Nieuw-Zeeland, Turkije, Uruguay, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten en Wit-Rusland.
⁸ Gecorrigeerd voor de schrikkel dag in de jaren 2016, 2020 en 2024.

Bron: Eurostat, RVO, ZuivelNL, nationale statistieken

INTERNATIONALE MELKPRIJSVERGELIJKING

12-maands gemiddelde over januari-december 2024 (exclusief nabetalingen) ⁹

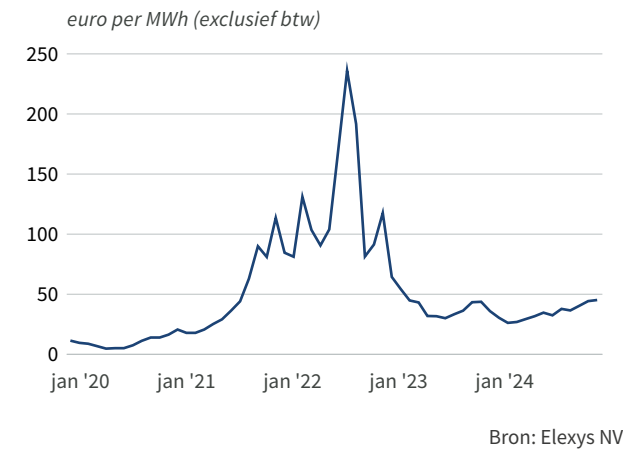

⁹ Prijzen voor standaardmelk met 4,2% vet en 3,4% eiwit voor een jaarlijkse levering van 1.000.000 kg melk (exclusief btw, inclusief nabetalingen en exclusief toeslagen voor speciale melkstromen).

Bron: European Dairy Farmers, ZuivelNL

ONTWIKKELING GASPRIJZEN (DUTCH TTF)

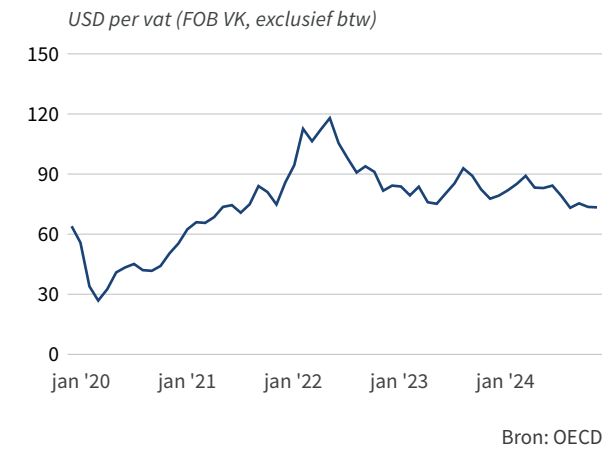
TTF: Title Transfer Facility (Nederlandse (virtuele) handelsplaats waar gas wordt verhandeld)

Bron: Elexys NV

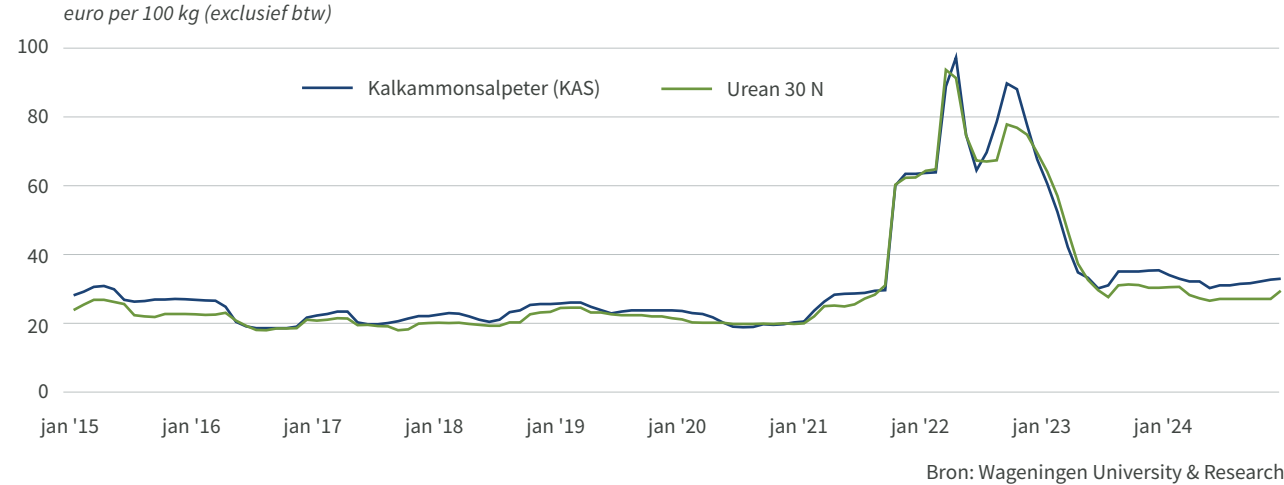
ONTWIKKELING RUWE OLIEPRIJZEN

Brent spotprijs, light blend 38 API

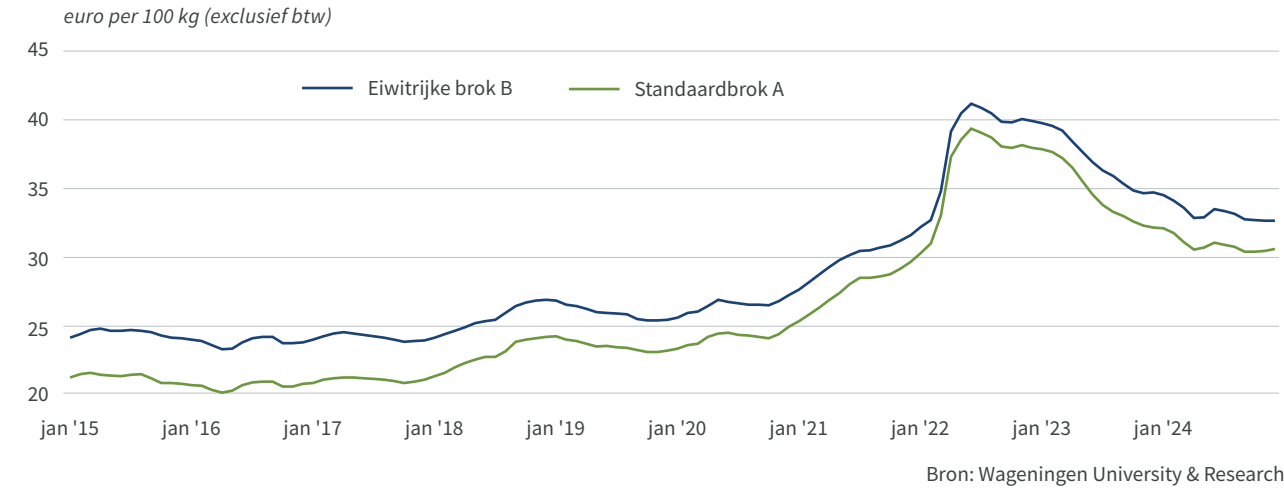
Bron: OECD

PRIJSONTWIKKELING KUNSTMEST

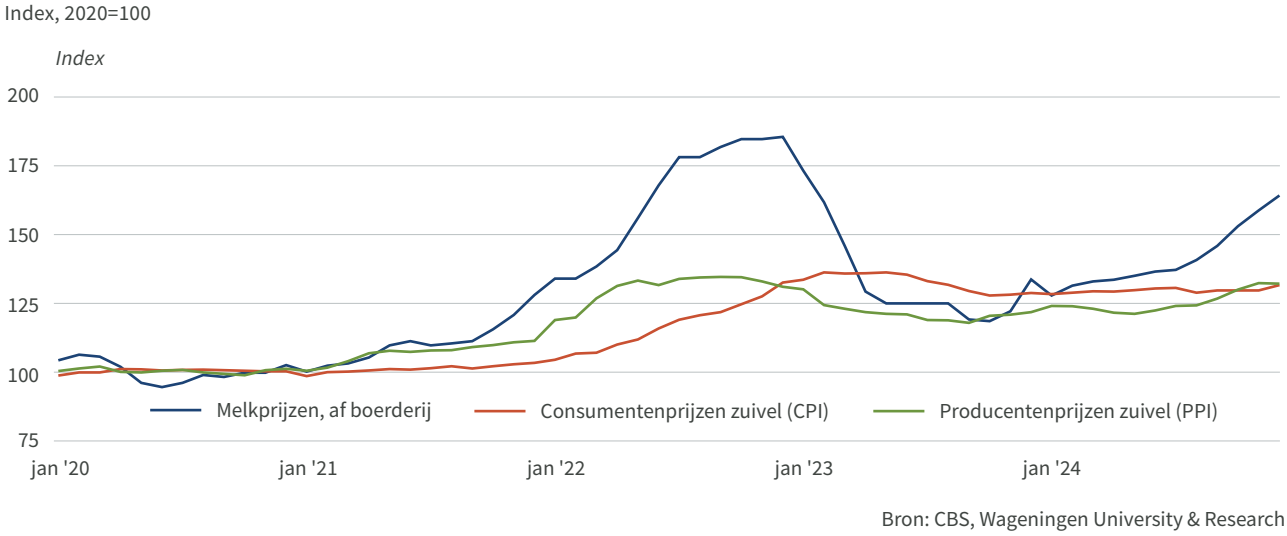
Bron: Wageningen University & Research

PRIJSONTWIKKELING RUNDVEEVOEDER

Bron: Wageningen University & Research

PRIJSONTWIKKELING ZUIVEL PER SCHAKEL IN DE KETEN IN NEDERLAND

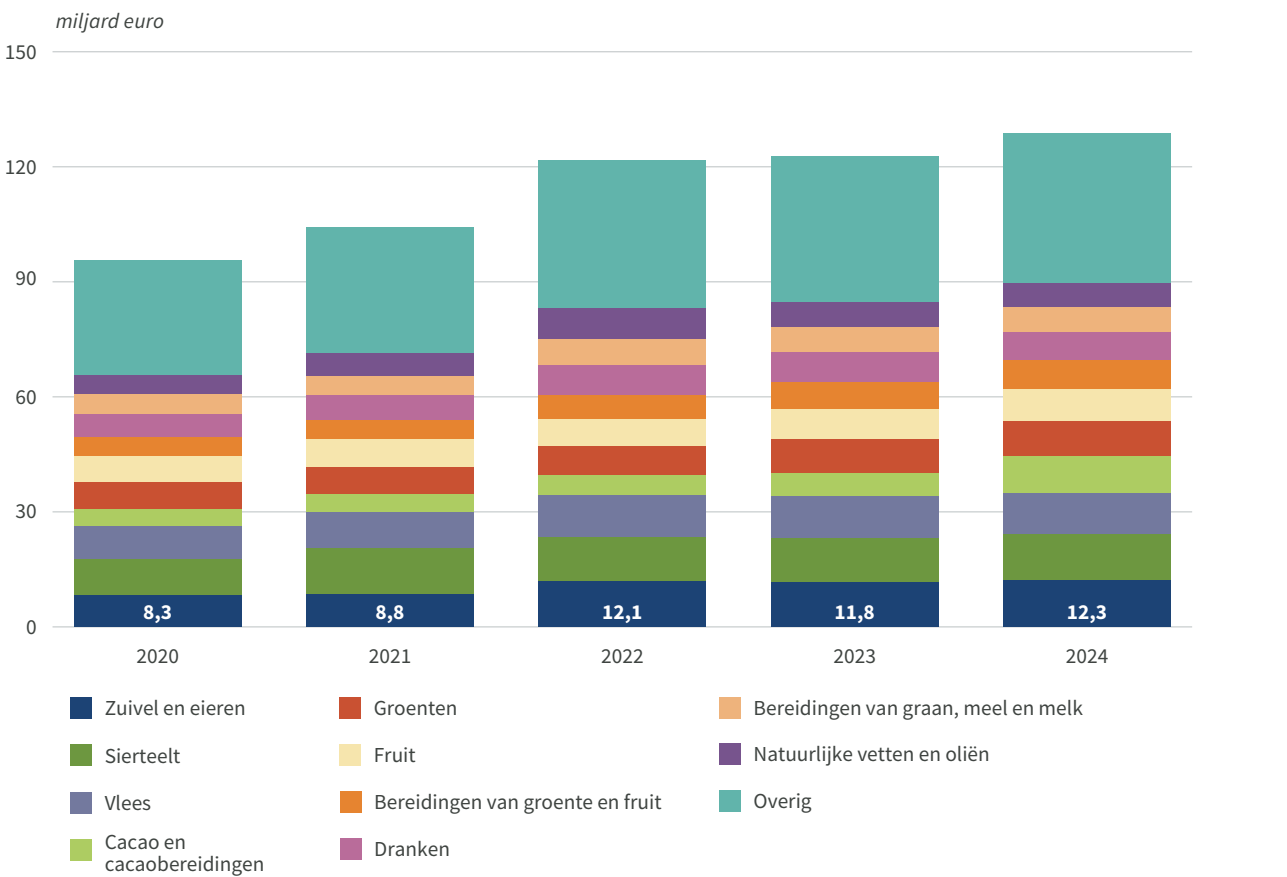
ONTWIKKELING CONSUMENTENPRIJZEN

Jaarmutatie CPI (%)

	Alle bestedingen	Voedingsmiddelen	Kaas en kwark	Boter	Verse halfvolle en magere melk	Yoghurt
2020	1,3%	2,0%	1,2%	0,6%	1,7%	1,6%
2021	2,7%	-0,2%	0,0%	-0,4%	2,6%	1,4%
2022	10,0%	10,8%	16,5%	25,0%	16,2%	15,4%
2023	3,8%	12,1%	15,3%	3,0%	6,8%	13,1%
2024	3,3%	1,1%	-1,8%	1,9%	-8,2%	-0,3%

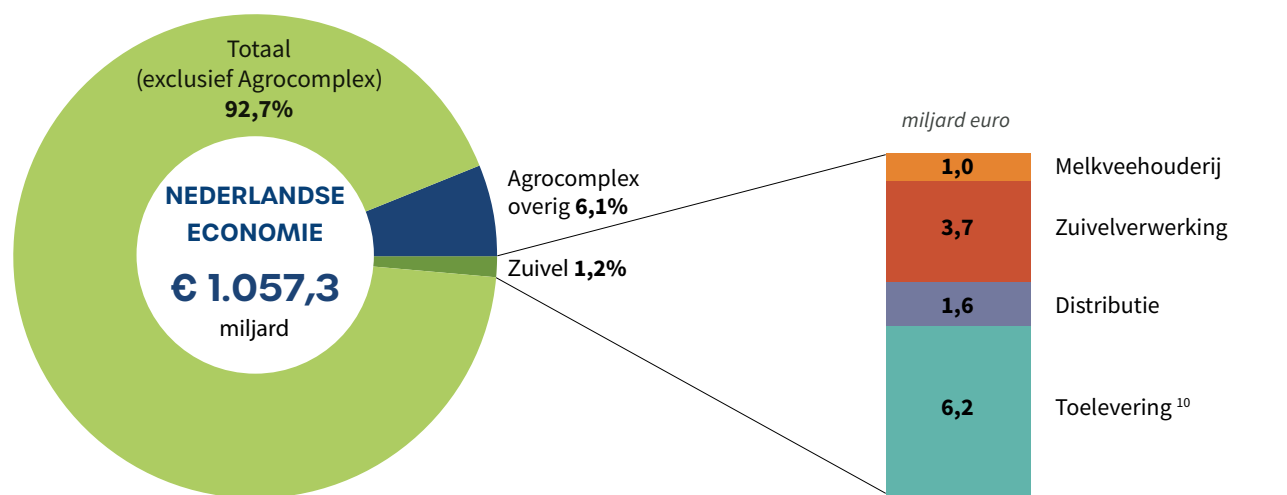
Bron: CBS

EXPORTWAARDE LANDBOUWPRODUCTEN NEDERLAND

Bron: CBS, Wageningen University & Research

BIJDRAGE AGROCOMPLEX AAN DE NEDERLANDSE ECONOMIE IN 2023

¹⁰ Onder andere agrarische en financiële dienstverlening, nutsbedrijven en uitzendbureaus.

Bron: Wageningen University & Research

Melkveehouderij

STERKE IMPACT BLAUWTONG OP MELKPRODUCTIE

De Nederlandse melkproductie kwam in 2024 uit op een volume van circa 14,4 miljard kg. Ongeveer 96% daarvan werd aan de Nederlandse zuivelfabrieken geleverd. De overige 4% was bestemd voor de boerderijzuivelbereiding en voor andere doeleinden.

De Nederlandse melkaanvoer daalde in 2024 met 1,7% tot 13,7 miljard kg. Gecorrigeerd voor het schrikkeldegeffect nam het volume met 1,9% af. De daling van de melkplas werd al in september 2023 ingezet. Deze neergaande lijn werd gedurende het jaar 2024 onafgebroken voortgezet. De afname hield vooral verband met de uitbraak van het blauwtongvirus, die bij veel besmette koeien zorgde voor een lagere melkgift. Met name in de zomermaanden zorgde de opleving van het blauwtongvirus voor lagere volumes. Daarnaast speelde de afbouw van de derogatie een rol, waardoor minder melkkoeien werden aangehouden.

De mate van daling van de melkaanvoer nam in het laatste kwartaal van 2024 sterk af, mede omdat de impact van blauwtong snel afzwakte. Wel moet opgemerkt worden dat in de vergelijkbare periode van het jaar daarvoor al sprake was van een krimp.

Volgens het CBS telde Nederland begin april 2024 1,54 miljoen melk- en kalfkoeien, bijna 2% lager dan in het jaar daarvoor. Hiermee lijkt de afbouw van de derogatie een duidelijk effect te hebben gehad op de omvang van de melkveestapel. De daling van de melkproductie in 2024 is zodoende grotendeels toe te rekenen aan de afname van het aantal melk- en kalfkoeien. Maar ook de gemiddelde melkgift per koe was iets lager vanwege blauwtong. Deze bedroeg in 2024 naar schatting 9.300 kg, ruim 30 kg minder dan in het jaar daarvoor (-0,3%).

STRUCTURELE DALING VAN AANTAL MELKVEEHOUDERS MET 3%

De structuurontwikkeling binnen de melkveehouderij wordt al decennialang gekenmerkt door een afnemend aantal melkveebedrijven. In de periode vanaf 2015 stopte jaarlijks gemiddeld 3% van de bedrijven. Door de fosfaatwetgeving lag het percentage bedrijven, dat in 2018 en 2019 stopte, wat hoger dan in de jaren direct na het quotumtijdperk (einde melkquotering op 31 maart 2015).

Volgens het CBS nam in 2024 het aantal melkveehouders met 2,7% af tot 13.884. In de periode 2020 tot en met 2023 was sprake van een vergelijkbare daling. In de afgelopen jaren speelden de volgende factoren een rol bij de afweging om het bedrijf te beëindigen:

- Sterk wisselende en soms ongunstige marges
- Onzekerheid rond de stikstofmaatregelen
- Afbouw van de derogatie

Het aantal melkveebedrijven met een grootte van minder dan 100 melk- en kalfkoeien neemt snel af. De daling van het totaal aantal melkveehouders is in de afgelopen 5 jaar bijna volledig toe te rekenen aan de afname in deze grootteklasse. In 2024 was sprake van een krimp met bijna 4%, in de 2 jaar daarvoor was dit zelfs rond de 7% en 8%.

Het aantal melkveebedrijven groter dan 100 melk- en kalfkoeien nam daarentegen in de periode 2020 tot en met 2023 toe. Deze trend lijkt te zijn geëindigd in 2024, want ook binnen deze grootteklasse vond een daling plaats (-2%), hoewel het aantal bedrijven met meer dan 200 melk- en kalfkoeien nog iets toenam. Het aandeel van de grotere melkveebedrijven is desondanks licht gestegen naar 48% (2015: 33%). Dit komt omdat de daling minder sterk was dan die van het aantal melkveebedrijven kleiner dan 100 melk- en kalfkoeien. Een gemiddeld Nederlands melkveebedrijf in 2024 hield 111 melk- en kalfkoeien.

MELKPRODUCTIE EN MELKVEESTAPEL

	2015	2020	2021	2022	2023	2024
Melkproductie (miljoen kg)	13.886	14.550	14.217	14.534	14.685	14.350
Melk- en kalfkoeien (x 1.000)	1.622	1.593	1.571	1.571	1.574	1.543
Melkgift per koe (kg)	8.562	9.133	9.048	9.253	9.331	9.299

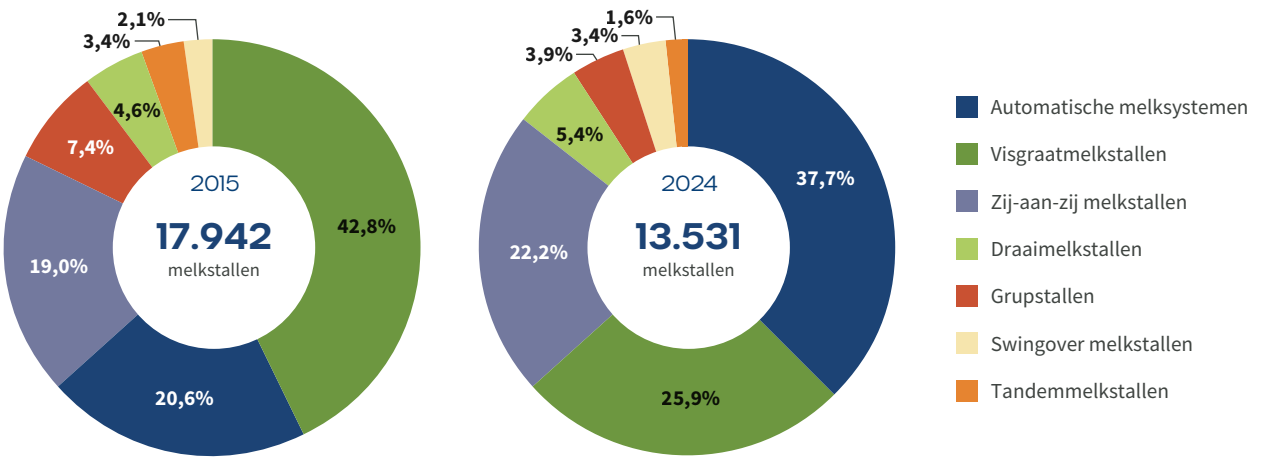
Bron: CBS, RVO, ZuivelNL

MELKVEEBEDRIJVEN, INDELING NAAR AANTAL MELK- EN KALFKOEIEN PER BEDRIJF

	2015	2020	2021	2022	2023	2024
Minder dan 100 melk- en kalfkoeien	12.248	9.260	8.785	8.062	7.465	7.201
Percentage van totaal	67%	59%	58%	55%	52%	52%
Tussen de 100 en 200 melk- en kalfkoeien	5.272	5.400	5.362	5.473	5.513	5.393
Percentage van totaal	29%	34%	35%	37%	39%	39%
200 melk- en kalfkoeien en meer	745	1.071	1.104	1.194	1.286	1.290
Percentage van totaal	4%	7%	7%	8%	9%	9%
Totaal	18.265	15.731	15.251	14.729	14.264	13.884

Bron: CBS

MELKVEEBEDRIJVEN, INDELING NAAR STALTYPE

Bron: Qlip B.V. – afdeling AI&C-KOM

BIOLOGISCHE MELKVEEHOUDERIJ IN NEDERLAND

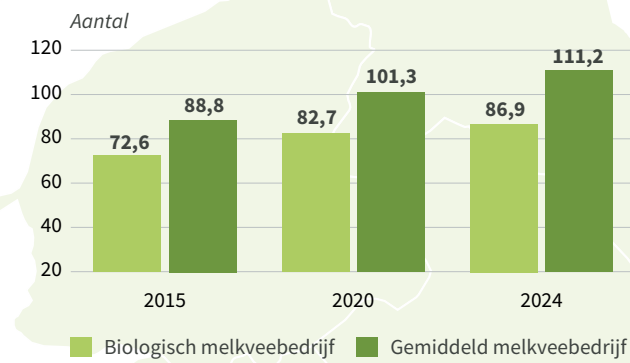
2015	Totaal	Waarvan biologisch	Aandeel biologisch
Melkveebedrijven	18.265	351	1,9%
Melk- en kalfkoeien (x 1.000)	1.622	25	1,6%
Melkproductie (miljoen kg)	13.886	176	1,3%

2020	Totaal	Waarvan biologisch	Aandeel biologisch
Melkveebedrijven	15.731	484	3,1%
Melk- en kalfkoeien (x 1.000)	1.593	40	2,5%
Melkproductie (miljoen kg)	14.550	295	2,0%

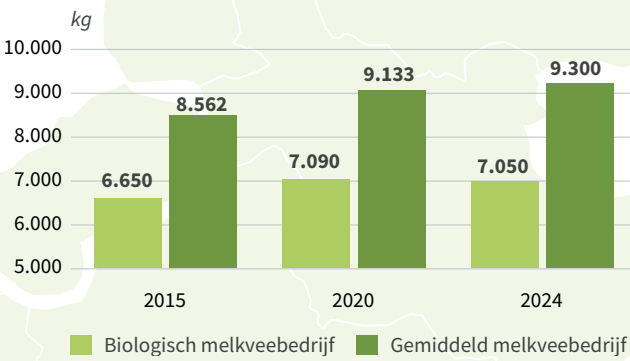
2024	Totaal	Waarvan biologisch	Aandeel biologisch
Melkveebedrijven	13.884	538	3,9%
Melk- en kalfkoeien (x 1.000)	1.543	47	3,0%
Melkproductie (miljoen kg)	14.350	343	2,4%

Bron: CBS, RVO, Wageningen University & Research, ZuivelNL

AANTAL MELKKOEIEN PER BEDRIJF

MELKGIFT PER KOE

STRUCTUURCIJFERS MELKVEEHOUDERIJ NEDERLAND

Indeling naar type melk

MELKVEEHOUDERIJ, KOEMELK

	2015	2020	2023	2024
Melkproductie (miljoen kg)	13.886	14.550	14.685	14.350
Melkveebedrijven	18.265	15.731	14.264	13.884
waarvan met meer dan 100 melkkoeien	6.017	6.471	6.799	6.683
Melkveestapel (x 1.000)	1.622	1.593	1.574	1.543
Gemiddelde melkgift (per dier, in kg)	8.562	9.133	9.331	9.299

MELKSCHAPENHOUDERIJ

	2015	2020	2023	2024
Melkproductie (miljoen kg)	5	7	7	6
Melkveebedrijven	40	137	164	141
waarvan met meer dan 100 melkschappen	-	43	38	30
Melkveestapel (x 1.000)	-	15	16	13
waarvan ouder dan 1 jaar	10	14	14	11
Gemiddelde melkgift (per dier, in kg)	500	500	500	500

MELKGEITENHOUDERIJ

	2015	2020	2023	2024
Melkproductie (miljoen kg)	261	407	430	424
Melkveebedrijven	545	569	651	648
waarvan met meer dan 100 melkgeiten	348	392	395	381
Melkveestapel (x 1.000)	328	476	489	480
waarvan ouder dan 1 jaar	292	441	458	451
Gemiddelde melkgift (per dier, in kg)	894	923	939	939

BUFFELMELKHOUDERIJ

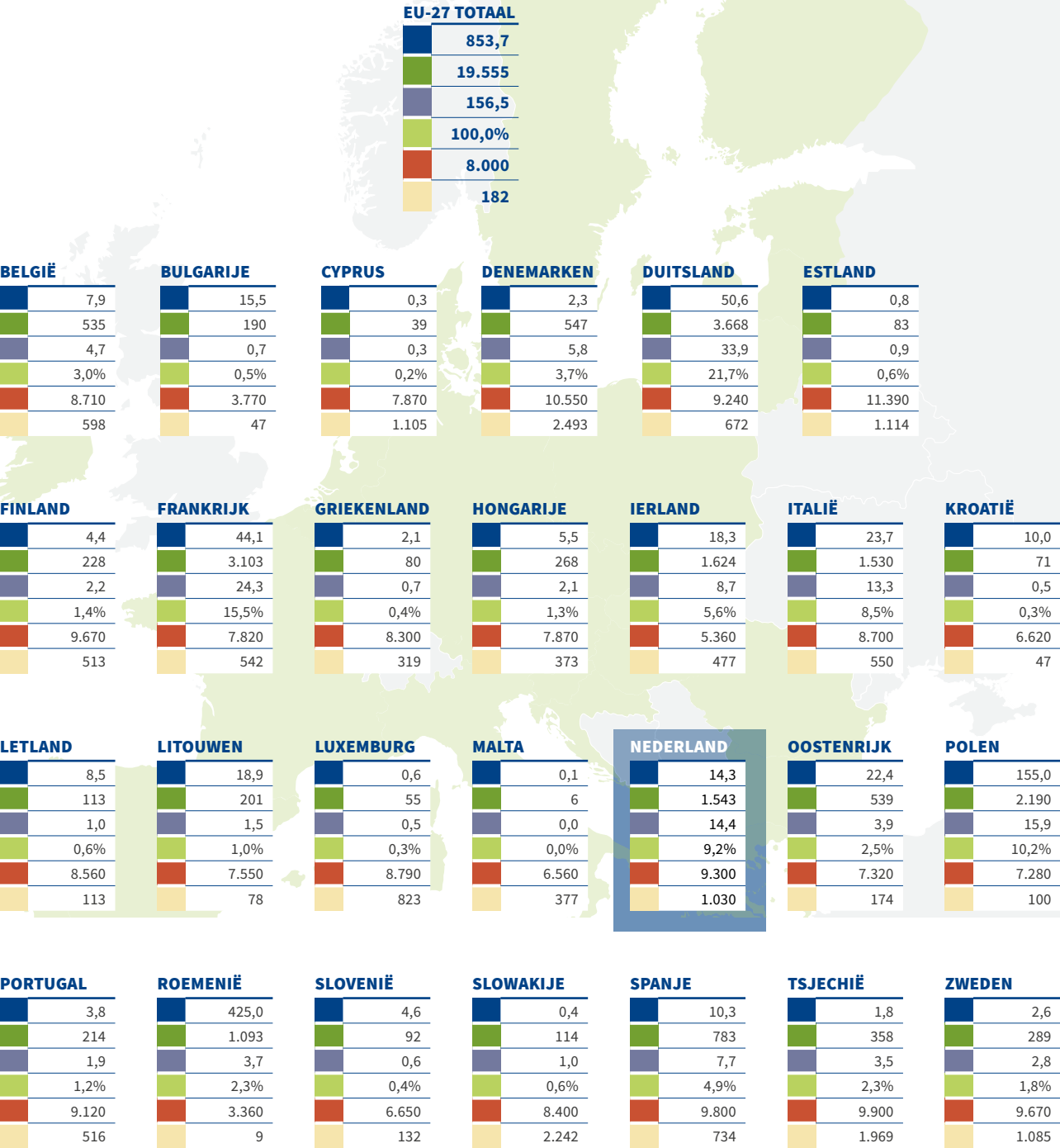
	2015	2020	2023	2024
Melkproductie (miljoen kg)	1	3	5	5
Melkveebedrijven	7	19	31	28
Melkveestapel (x 1.000)	1	1	2	2
Gemiddelde melkgift (per dier, in kg)	2.200	2.200	2.200	2.200

Bron: CBS, LTO, RVO, Wageningen University & Research, ZuivelNL

KENGETALLEN VAN DE MELKVEEHOUDERIJ IN DE EU-27

Jaar: 2024

- Melkveebedrijven (x 1.000)¹
- Melkkoeien (x 1.000)
- Melkproductie (miljard kg)
- Aandeel in EU melkproductie (%)
- Melkgift per koe (kg)
- Melkproductie per bedrijf (1.000 kg)¹

¹ Jaar 2023.

Bron: CBS, Eurostat, IDF, IFCN, RVO, ZuivelNL, nationale statistieken

Melkverwerking

INTERNATIONALE MELKAANVOER MET 0,6% GESTEGEN

De melkaanvoer van de belangrijkste zuivel-exporterende landen is in 2024, gecorrigeerd voor het schrikkelageffect, met 0,6% gestegen. Dit was vrijwel gelijk aan de groei in het jaar daarvoor. In de eerste 7 maanden van 2024 was nauwelijks groei. Vanaf augustus versnelde het groeitempo. Met name in het laatste kwartaal was de toename in de internationale melkaanvoer vrij sterk.

De melkaanvoer in de EU-27 groeide licht (+0,5%), na 2 jaar van vrijwel stabiele volumes. Polen liet de grootste toename zien (+3,6%). In de afgelopen jaren was Polen één van de weinige grote zuivellanden, waar de melkaanvoer structureel groeide. Ook Italië zag het volume flink stijgen (+1,7%). Nederland (-1,9%), maar ook België (-1,0%), Denemarken (-0,2%) en Duitsland (-0,6%) ondervonden hinder van het blauwtongvirus. In Frankrijk was de impact van blauwtong pas in december voelbaar, waardoor hier wel groei werd gerealiseerd (+1,1%). Ierland zag de melkaanvoer na de sterke daling in 2023 verder afnemen (-0,6%). Dit was een gevolg van de aangescherpte derogatie sinds begin 2024 en tegenvallende gras- en voer-kwaliteit. Vanaf september werd echter een krachtig herstel ingezet. Hiermee werd een groot deel van de eerdere krimp in het jaar gecompenseerd.

In de Verenigde Staten was in 2024 sprake van een lichte daling (-0,5%), waarmee de stagnatie werd voortgezet na 2 voorgaande jaren met nagenoeg gelijkblijvende melkproductie. Met name de uitbraak van vogelgriep speelde een rol bij deze krimp, die bij besmette koeien leidde tot een lagere melkproductie. Daarnaast nam het aantal melkkoeien verder af. In Argentinië hebben ongunstige weersomstandigheden en de moeilijke economische situatie gezorgd voor een sterke daling van de melkproductie (-6,8%). Wel was vanaf november herstel te zien, hoewel de volumes nog ruim onder het niveau van 2 jaar geleden lagen.

In Oceanië zette het herstel door, dat in 2023 werd ingezet. De Nieuw-Zeelandse melkaanvoer nam met 1,1% toe. In het eerste halfjaar was nog een daling van het volume te zien, waarna sterke groei plaatsvond in de tweede helft van 2024. Dit werd mede mogelijk gemaakt door gunstige grascondities en hoge melkprijzen. Australië realiseerde een stijging van 2,1%. In de loop van het jaar nam het groeitempo geleidelijk af. Vanaf november kwam de Australische melkproductie in een dalende lijn terecht door aanhoudende droogte en verslechterende marges als gevolg van dalende melkprijzen en stijgende kosten.

MINDER KAAS EN BOTER GEPRODUCEERD

De Nederlandse zuivelindustrie verwerkte in 2024 ongeveer 13,7 miljard kg melk, ruim 1% minder dan in 2023. Ongeveer 60% van dit volume werd gebruikt voor de productie van kaas. De daling van de hoeveelheid beschikbare melk vertaalde zich vooral in de lagere productie van kaas en boter en boterolie. De kaasproductie daalde in 2024 met bijna 2% tot een volume van 971 duizend ton (inclusief kwark). Circa 60% hiervan betreft het Goudse type. De productie van boter en boterolie daalde fors met 8%. Bij melkpoeder bleef het volume in 2024 vrijwel gelijk. Opvallend was de stijging van de productie van consumptiemelk en -producten (+3,8%).

NETTO-OMZET GEDAALD

De Nederlandse zuivelindustrie bestond eind 2024 uit 27 ondernemingen met in totaal 54 productielocaties. Van deze ondernemingen zijn 5 coöperaties, die samen de melk op 24 locaties verwerken. De netto-omzet van de zuivelindustrie (inclusief productie roomijs en ander consumptie-ijs) bedroeg in 2023 € 19,8 miljard, 7% lager dan in 2022.

INDUSTRIËLE ZUIVELPRODUCTIE NEDERLAND

miljoen kg

	2020	2021	2022	2023	2024 ¹	2024/2023
Melk afgeleverd aan fabrieken	14.013	13.687	13.876	13.934	13.702	-1,7%
Voor verwerking beschikbare melk	14.620	14.500	13.890	13.873	13.720	-1,1%
Consumptiemelk en -producten ²	1.102	1.077	1.007	1.012	1.050	3,8%
Kaas (inclusief kwark)	970	958	945	990	971	-1,9%
Boter en boterolie	206	219	201	187	172	-7,9%
Niet-mager melkpoeder ³	135	166	120	116	115	-0,4%
Mager melkpoeder ³	64	73	106	115	115	0,0%

¹ Gebaseerd op de ontwikkeling van de maandcijfers.

² Exclusief toevoegingen, inclusief room.

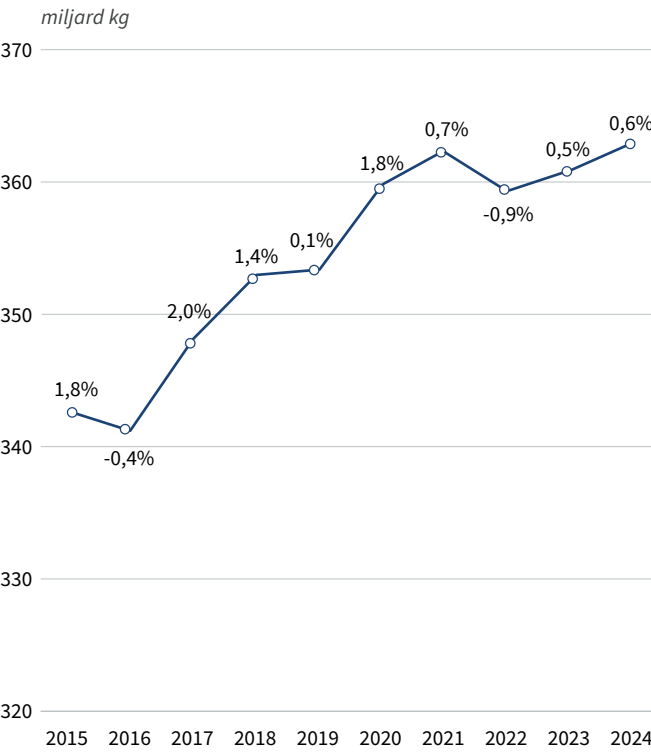
³ Schatting 2020 tot en met 2024 voor niet-mager melkpoeder en 2024 voor mager melkpoeder.

Bron: RVO, ZuivelNL

ONTWIKKELING MELKAANVOER IN BELANGRIJKSTE EXPORTERENDE LANDEN ^{4,5}

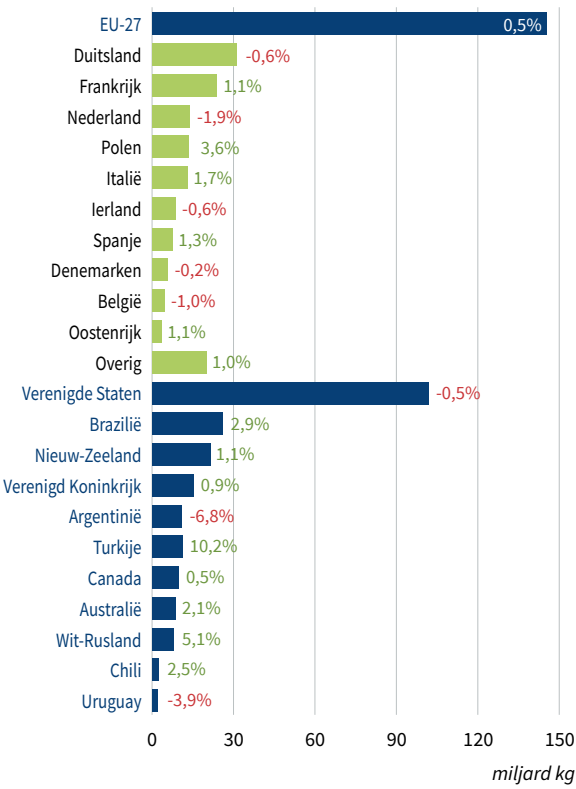
CUMULATIEF

Relatieve mutatie t.o.v. het jaar ervoor

OVERZICHT PER EXPORTEREND LAND 2024

Relatieve mutatie t.o.v. het jaar ervoor

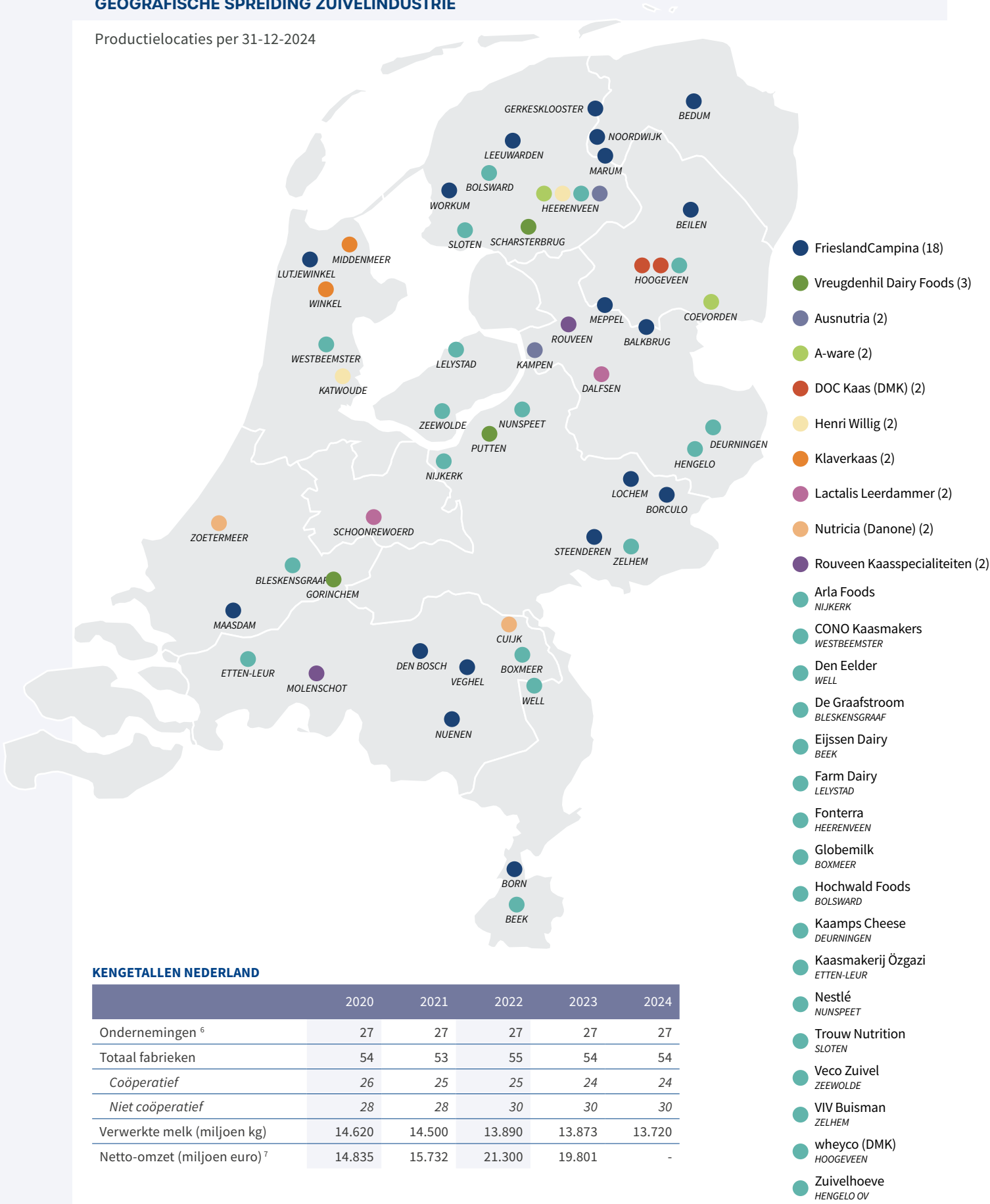
⁴ Argentinië, Australië, Brazilië, Canada, Chili, EU-27, Nieuw-Zeeland, Turkije, Uruguay, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten en Wit-Rusland.

⁵ Gecorrigeerd voor de schrikkelag in de jaren 2016, 2020 en 2024.

Bron: Eurostat, RVO, ZuivelNL, nationale statistieken

GEOGRAFISCHE SPREIDING ZUIVELINDUSTRIE

Productielocaties per 31-12-2024

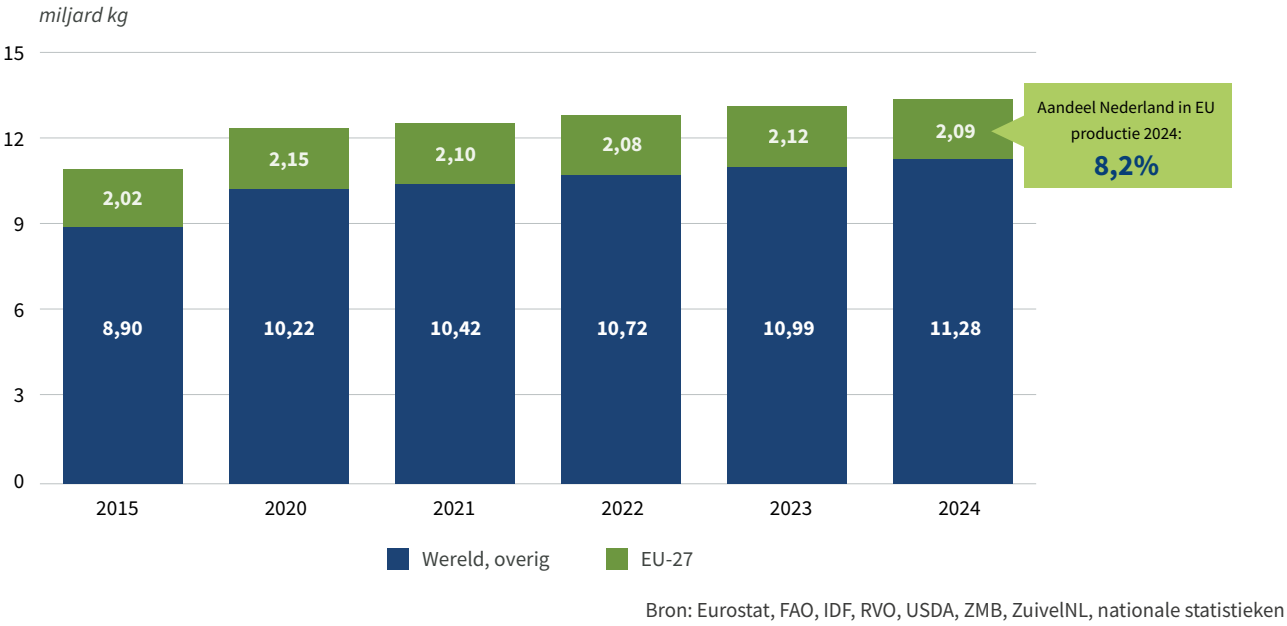
KENGETALLEN NEDERLAND

	2020	2021	2022	2023	2024
Ondernemingen ⁶	27	27	27	27	27
Totaal fabrieken	54	53	55	54	54
Coöperatief	26	25	25	24	24
Niet coöperatief	28	28	30	30	30
Verwerkte melk (miljoen kg)	14.620	14.500	13.890	13.873	13.720
Netto-omzet (miljoen euro) ⁷	14.835	15.732	21.300	19.801	-

⁶ Die meer dan 10 miljoen kg (rauwe) melk, room en/of wei verwerken.
⁷ Inclusief productie roomijs en ander consumptie-ijs.

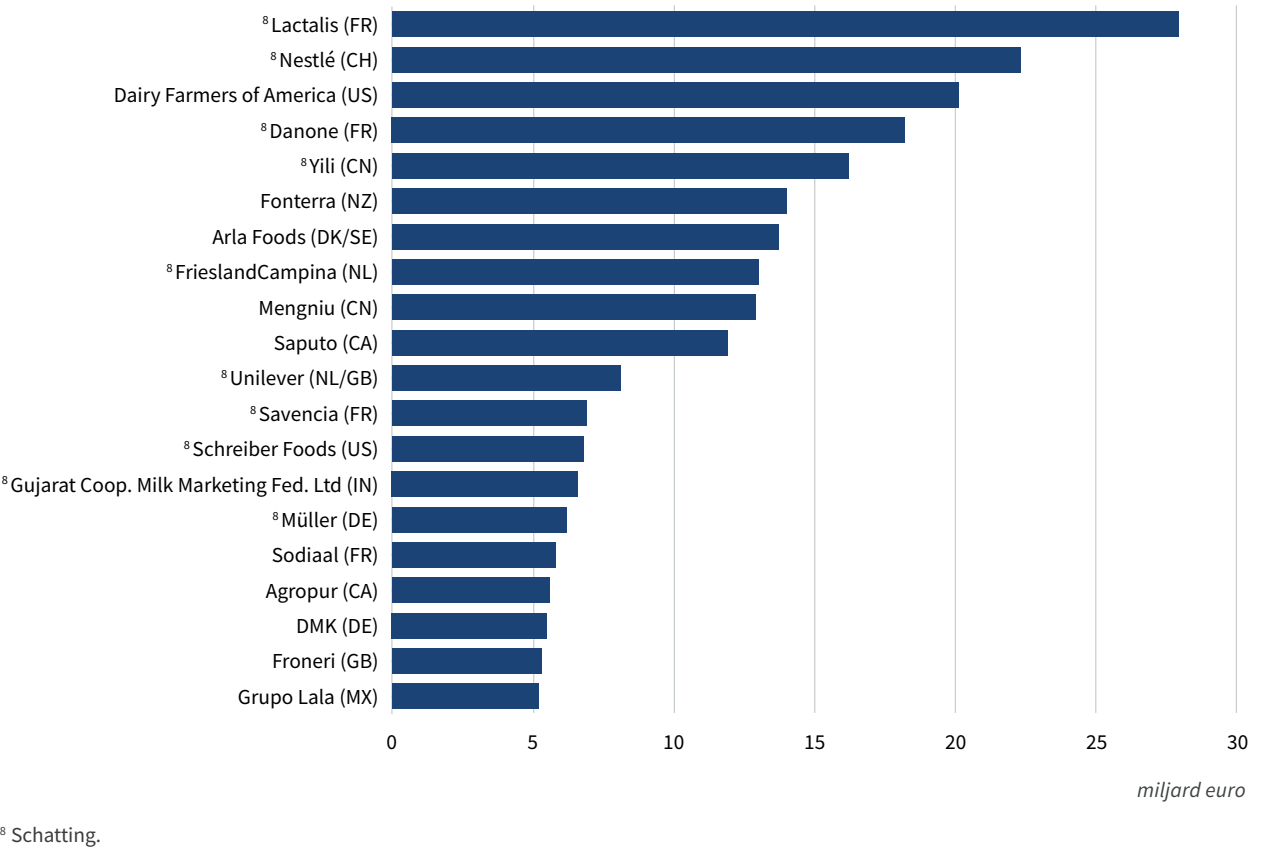
Bron: CBS, RVO, ZuivelNL

MONDIALE PRODUCTIE VAN BOTER EN BOTEROLIE

TOP-20 GROOTSTE ZUIVELCONCERNS

Omzet in 2023 aangevuld met aanpassingen op basis van fusie- en overnameactiviteiten.

Bron: Rabobank

Duurzaamheid

PROGRAMMA DUURZAME ZUIVELKETEN

Melkveehouders en zuivelondernemingen werken dagelijks aan het toekomstbestendig houden van hun bedrijf en de gezamenlijke keten. Ook spelen zij voortdurend in op wensen en eisen van de samenleving. Met de samenwerking van deze partijen in ZuivelNL werkt de sector aan een duurzame zuivelketen waarin hoogwaardige voeding wordt geproduceerd.

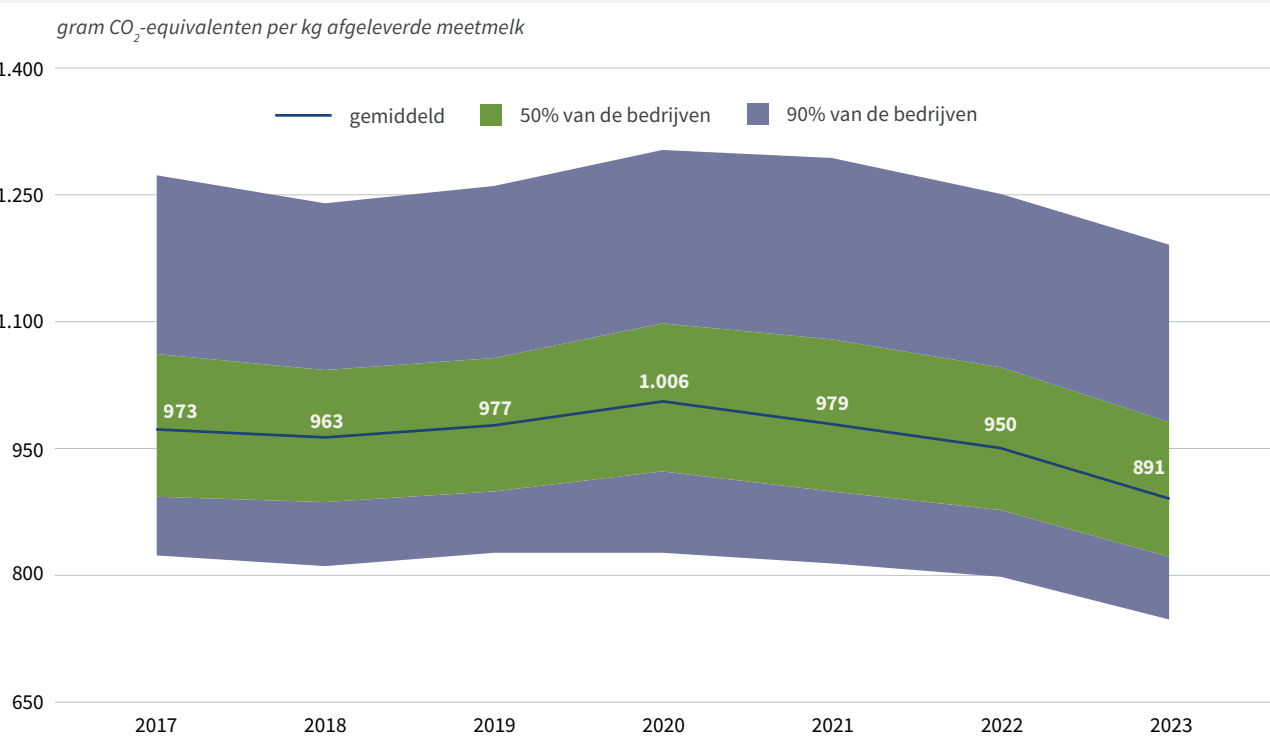
De herijking van het ZuivelNL-programma Duurzame Zuivelketen, die in de loop van 2024 werd afgerond, leverde de thema's diergezondheid & dierenwelzijn, biodiversiteit en klimaat op. Het thema biodiversiteit is opgebouwd uit de subthema's stikstof (ammoniak), waterkwaliteit, bodem, grondgebruik en natuur en landschap. Weidegang is van toepassing bij alle thema's.

- Binnen het ZuivelNL-programma Duurzame Zuivelketen werkt de zuivelsector aan:
- Een integrale aanpak op de thema's diergezondheid & dierenwelzijn, biodiversiteit en klimaat.
 - Een technisch, wetenschappelijk onderbouwd programma om bedrijven in de sector te ondersteunen bij het werken aan opgaven vanuit maatschappelijke en wettelijke doelen.
 - Een programma met uniforme tools, methodieken, rekenregels (framework) en monitoring.

RAPPORTAGES

Wageningen Economic Research stelt jaarlijks per thema rapportages op om de voortgang rond de sectorale inzet te monitoren.

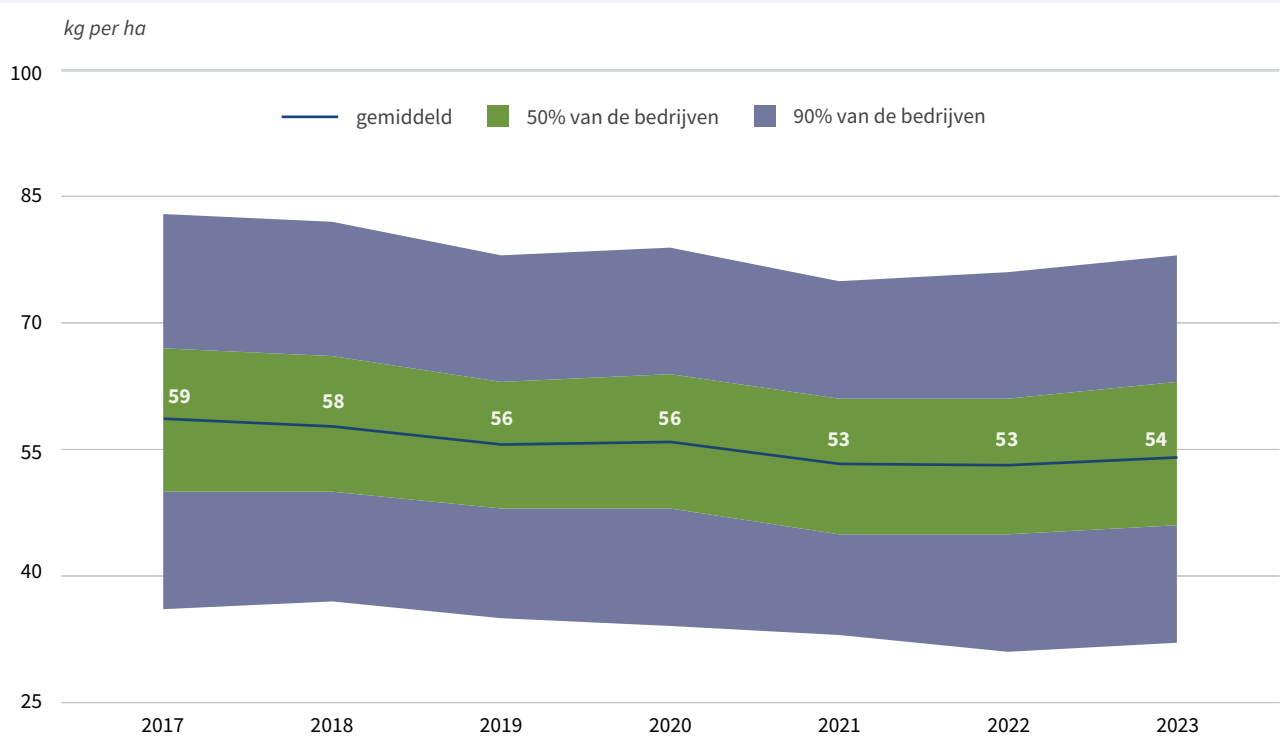
UITSTOOT VAN BROEIKASGASSEN ¹

¹ Broeikasgassen = gassen in de atmosfeer van de aarde met het vermogen om warmtestraling te absorberen en geleidelijk in alle richtingen weer af te geven. Hierdoor dragen ze bij aan het vasthouden van warmte in de atmosfeer en daarmee aan het verhogen en in stand houden van de evenwichtstemperatuur. Dit wordt het broeikaseffect genoemd.

Bron: invoerdata KringloopWijzer (ZuivelNL) en model KringloopWijzer

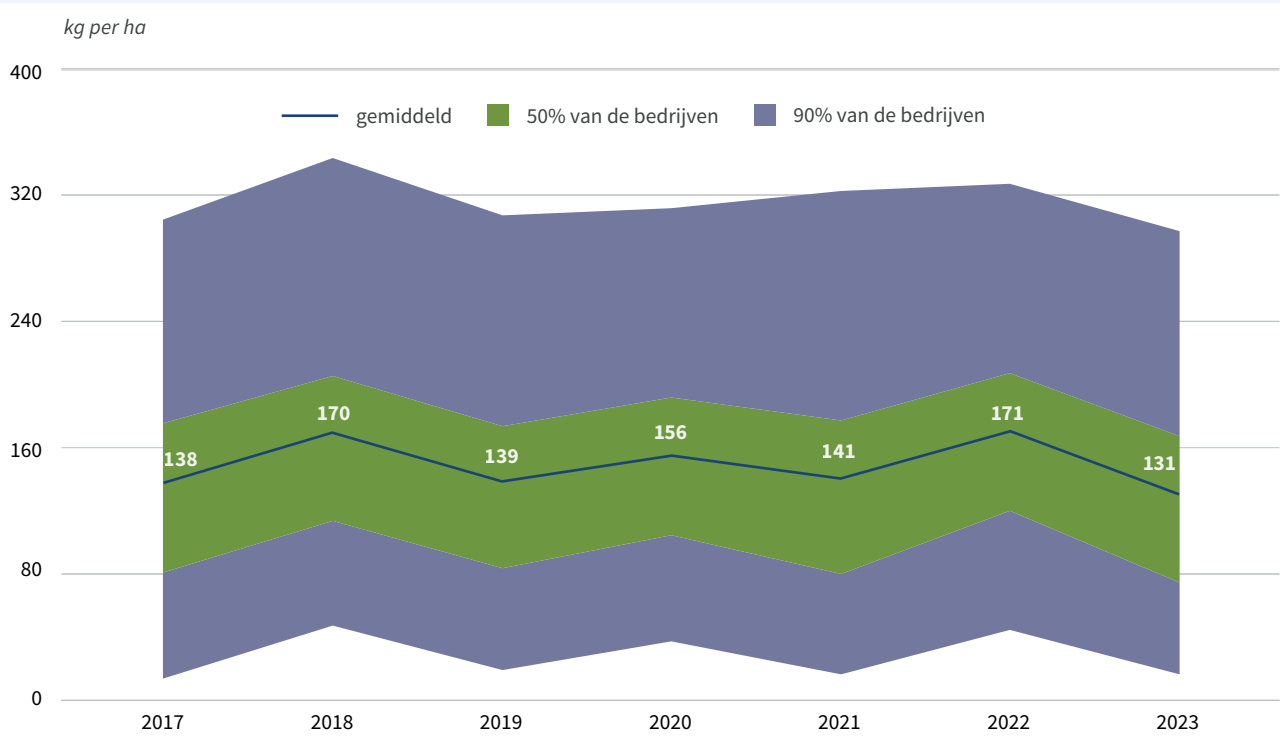
AMMONIAKEMISSION ²

² Ammoniak = een stikstofverbinding, gekoppeld aan waterstof (NH₃). Het is een ongewenste gasvormige emissie. De stikstof uit het rantsoen die niet benut wordt, kan ammoniak vormen.

Bron: invoerdata KringloopWijzer (ZuivelNL) en model KringloopWijzer

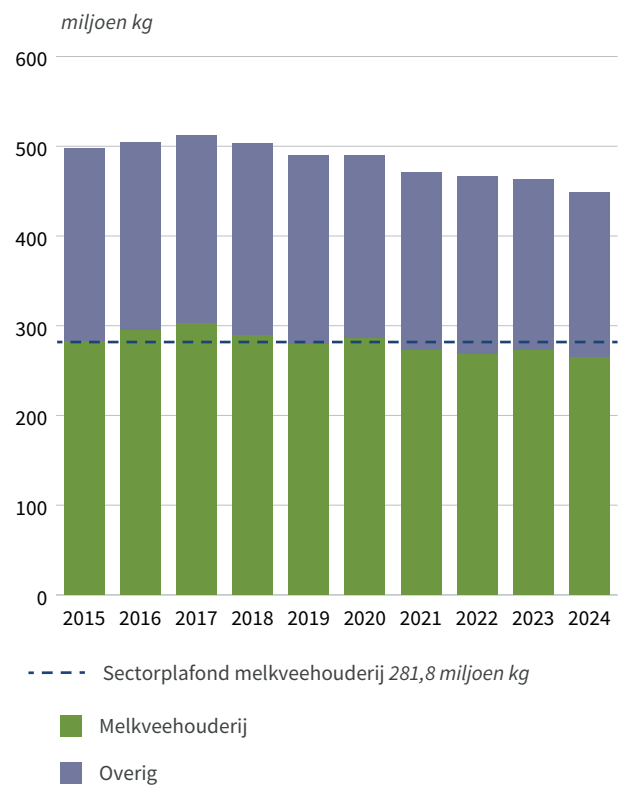
ONTWIKKELING VAN HET N-BODEMOVERSCHOT ³

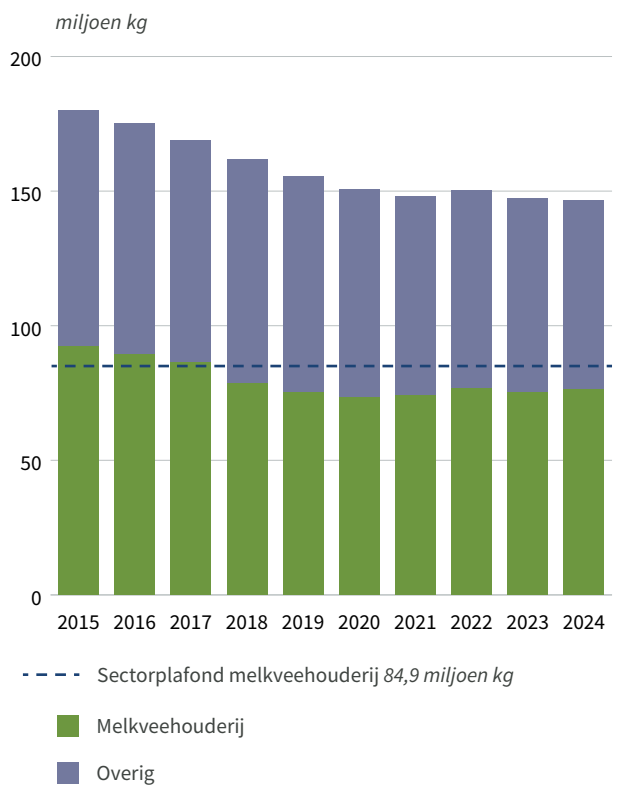
³ N-Bodemoverschot = de hoeveelheid stikstof die voor bemesting gebruikt kan worden (organische mest, weidemest, kunstmest, compost, depositie, mineralisatie, vlinderbloemigen) minus de hoeveelheid stikstof die van het land geoogst wordt.

Bron: invoerdata KringloopWijzer (ZuivelNL) en model KringloopWijzer

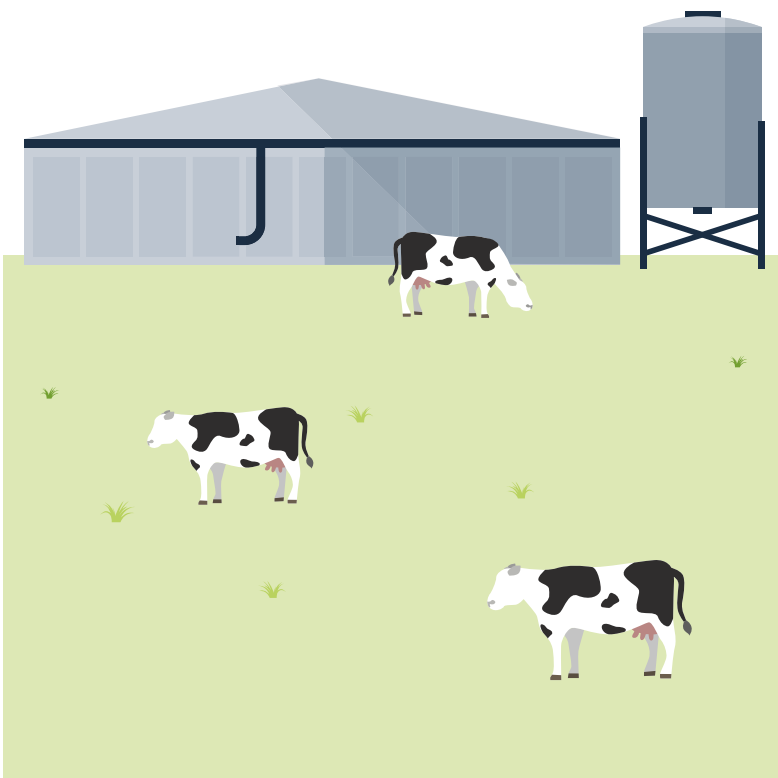
STIKSTOFPRODUCTIE IN DIERLIJKE MEST

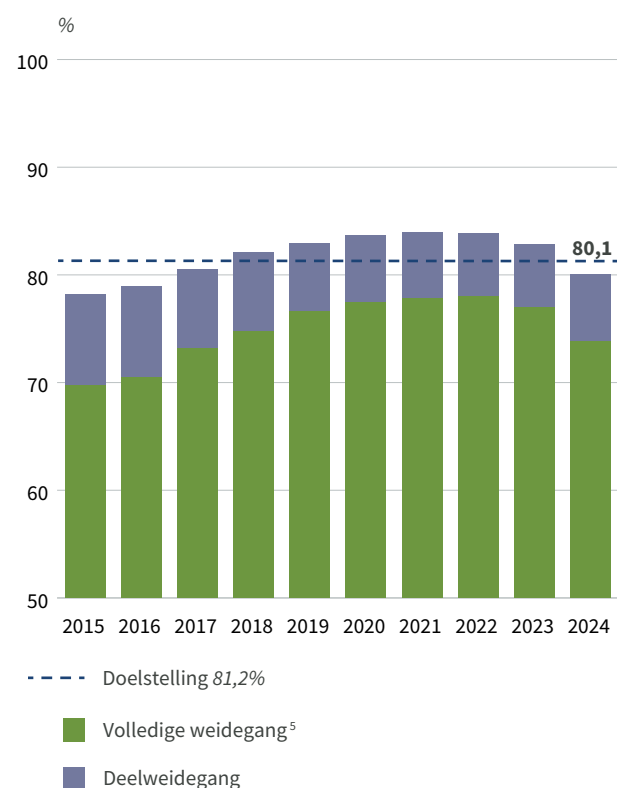
FOSFAATPRODUCTIE IN DIERLIJKE MEST

Bron: CBS

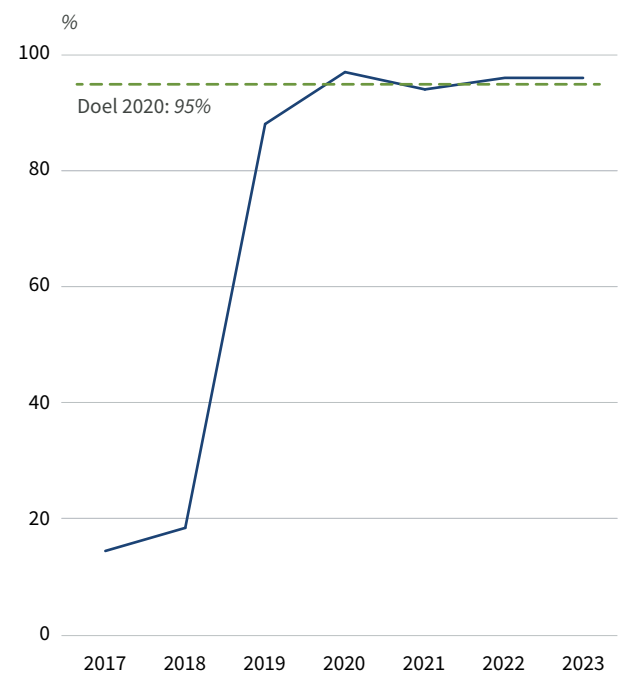
WEIDEGANG

⁵ Bij volledige weidegang lopen de melkgevende koeien op jaarbasis gedurende ten minste 120 dagen en ten minste 6 uur per dag buiten.

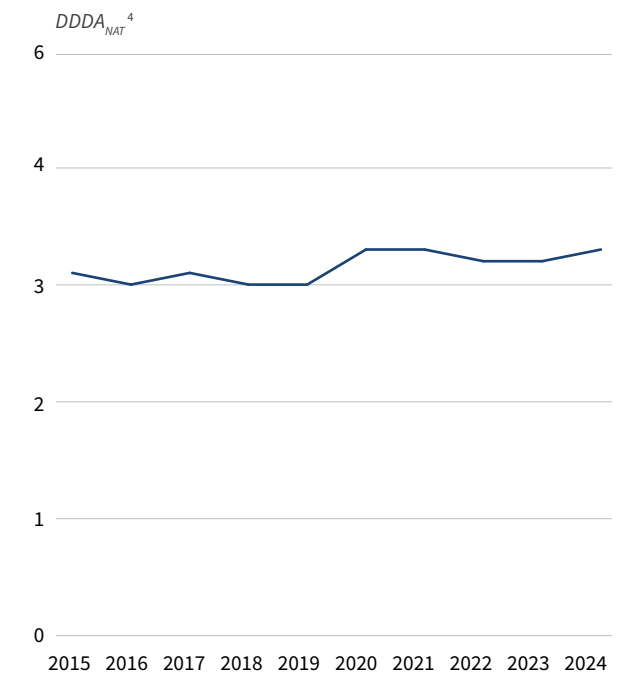
Bron: Duurzame Zuivelketen (ZuivelNL), ZuivelNL

AANDEEL BEDRIJVEN MET MELKKOEIEN DAT HET KOEKOMPAS MET WELZIJNSMONITOR HEEFT TOEGEPAST

Bron: Stichting Zuivelplatform

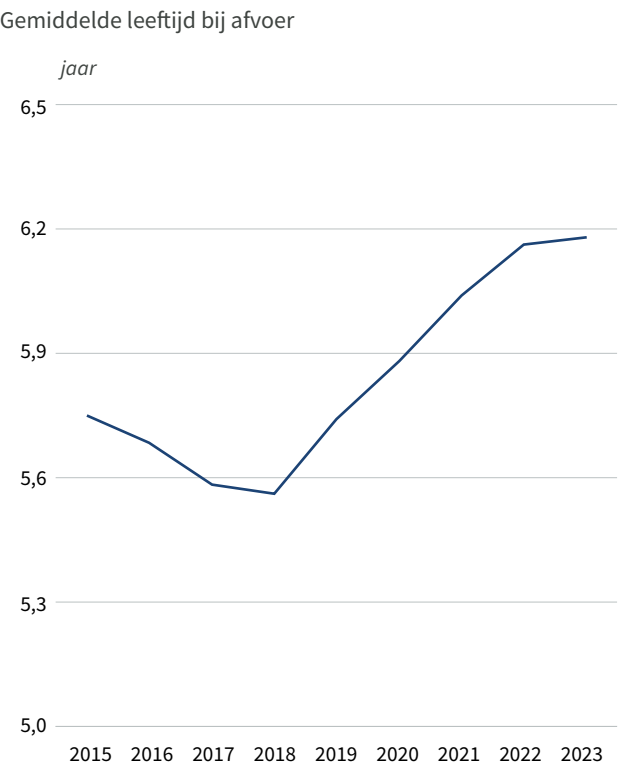
ONTWIKKELING GEMIDDELDE ANTIBIOTICAGEBRUIK MELKVEEBEDRIJVEN

⁴ DDDA_{NAT} (Defined Daily Dose Animal, National: gebruik van antibiotica op nationaal niveau).

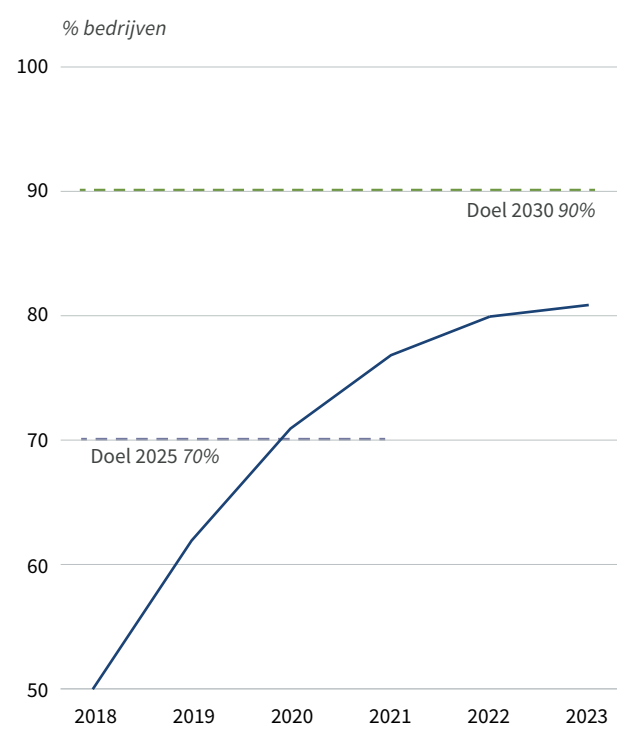
Bron: Autoriteit Diergeneesmiddelen (SDa)

LEVENSDUUR VAN MELKKOEIEN

Bron: Duurzame Zuivelketen (ZuivelNL)

AANDEEL BEDRIJVEN MET LEVENSDUUR OP OF BOVEN HET SECTORGEMIDDELDE VAN 2018

Bron: Duurzame Zuivelketen (ZuivelNL)

UITVOERWAARDE FORS OMHOOG

De Nederlandse uitvoerwaarde van zuivel nam in 2024 fors toe met ruim 10%, uitkomend op € 11,39 miljard. De stijging kwam grotendeels door de sterk gestegen marktprijzen van met name producten met een hoog vetgehalte. Kaas, room, gecondenseerde melk en weiprodukten lieten groei zien bij zowel de waarde als het volume. De uitvoerwaarde van kaas nam met 10% toe, het bijbehorende volume groeide met 4%. Opvallend was de stijging van de roomexport, waarbij zowel de waarde (+53%) als het volume (+28%) aanzienlijk toenamen. De forse groei van de exportwaarde van boter en boterolie (+11%) ging gepaard met een daling van het volume met 5%. Bij zowel mager als niet-mager melkpoeder daalde het volume en de waarde.

De EU is van oudsher met afstand de belangrijkste afzetregio voor Nederlandse zuivelproducten. In 2024 vertegenwoordigden de leveringen aan de EU-lidstaten een waarde van bijna € 8,7 miljard, ruim 76% van de totale uitvoerwaarde. Als ook rekening gehouden wordt met de overige Europese landen, dan is dit aandeel zelfs meer dan 79%. Alleen al de buurlanden België en Duitsland, samen met Frankrijk, waren dat jaar goed voor een waarde van € 6,2 miljard. Dit is 54% van de totale Nederlandse uitvoer van zuivel.

Nederland is één van de meest actieve EU-lidstaten op de wereldmarkt. Het Nederlandse aandeel in de wereldhandel, die in 2024 zo'n 93 miljard kg melk-equivalenten bedroeg, was 4,0%. De 3 belangrijkste exportbestemmingen buiten de EU waren China (inclusief Hong Kong), het Verenigd Koninkrijk en Zuid-Korea, die elk een aandeel van 2% in de totale Nederlandse zuivelexport vertegenwoordigden.

Kaas is traditioneel het belangrijkste zuivelproduct dat wordt geëxporteerd, elk jaar goed voor bijna de helft van de totale Nederlandse uitvoerwaarde van zuivel. In 2024 bedroeg het uitvoervolume van kaas 1,07 miljard kg, een stijging van 4% ten opzichte van het jaar daarvoor. De export van Nederlandse kaas-

typen (Edam, Gouda en Maasdam) nam verder toe (+44 duizend ton), na het sterke herstel in 2023. De export van Edam liep wel iets terug. Ook de uitvoer van Mozzarella nam opnieuw toe (+7%), zij het in een aanzienlijk lager tempo dan in 2023.

Net als in 2023 was de extra verhandelde kaas vooral bestemd voor de markten in de EU (+7%). Met uitzondering van België (-1%) nam de afzet op de grootste markten in de EU sterk toe. In Duitsland werd bijna 5% meer afgezet. De verkopen in Frankrijk en Spanje, vorig jaar al een opvallende groeimarkt, namen ook fors toe.

De export naar derde landen daalde daarentegen aanzienlijk (-8%). Minder kaas werd uitgevoerd naar Azië (-27%), in het bijzonder naar Japan (-41%) en Zuid-Korea (-41%). Ook de uitvoer naar Zuid-Amerika daalde fors (-26%), voornamelijk door de daling van de afzet in Chili (-39%). De kaasexport naar andere regio's in de wereld liet wel een stijging zien.

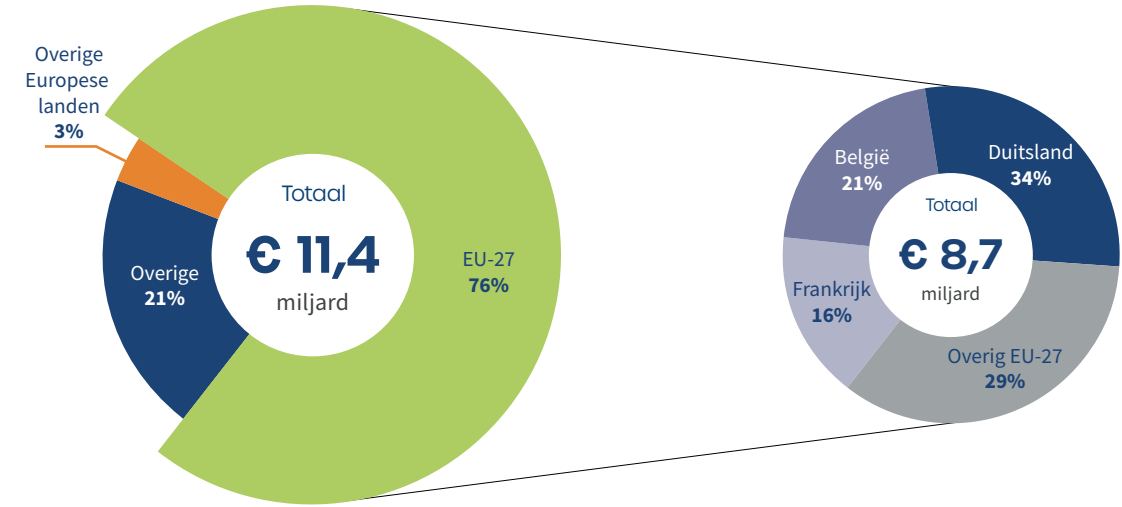
INVOER VOORAL UIT DE EU

Naast exporteur is Nederland een belangrijke importeur van zuivel uit andere EU-lidstaten. Belangrijkste herkomstlanden zijn Duitsland, België en Ierland, die verantwoordelijk zijn voor twee derde van de totale invoerwaarde. Ruim 3% van de zuivelinvoer komt van buiten de EU, waarvan het grootste deel afkomstig is uit het Verenigd Koninkrijk, Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten.

De invoerwaarde van zuivel steeg in 2024 met ruim 4% tot bijna € 5,3 miljard. Met name kaas liet een stijging van de importwaarde zien (+11%), grotendeels als gevolg van de forse toename van het ingevoerde volume. De importwaarde van boter en boterolie nam licht toe, voornamelijk door de sterk gestegen marktprijzen. Het importvolume was fors lager. De import van melkpoeder daalde zowel in volume als in waarde aanzienlijk. Het Nederlandse zuivelhandelsoverschot bedroeg in 2024 € 6,1 miljard, fors hoger dan in 2023 (€ 5,3 miljard).

NEDERLANDSE UITVOERWAARDE¹ NAAR BESTEMMING

miljard euro

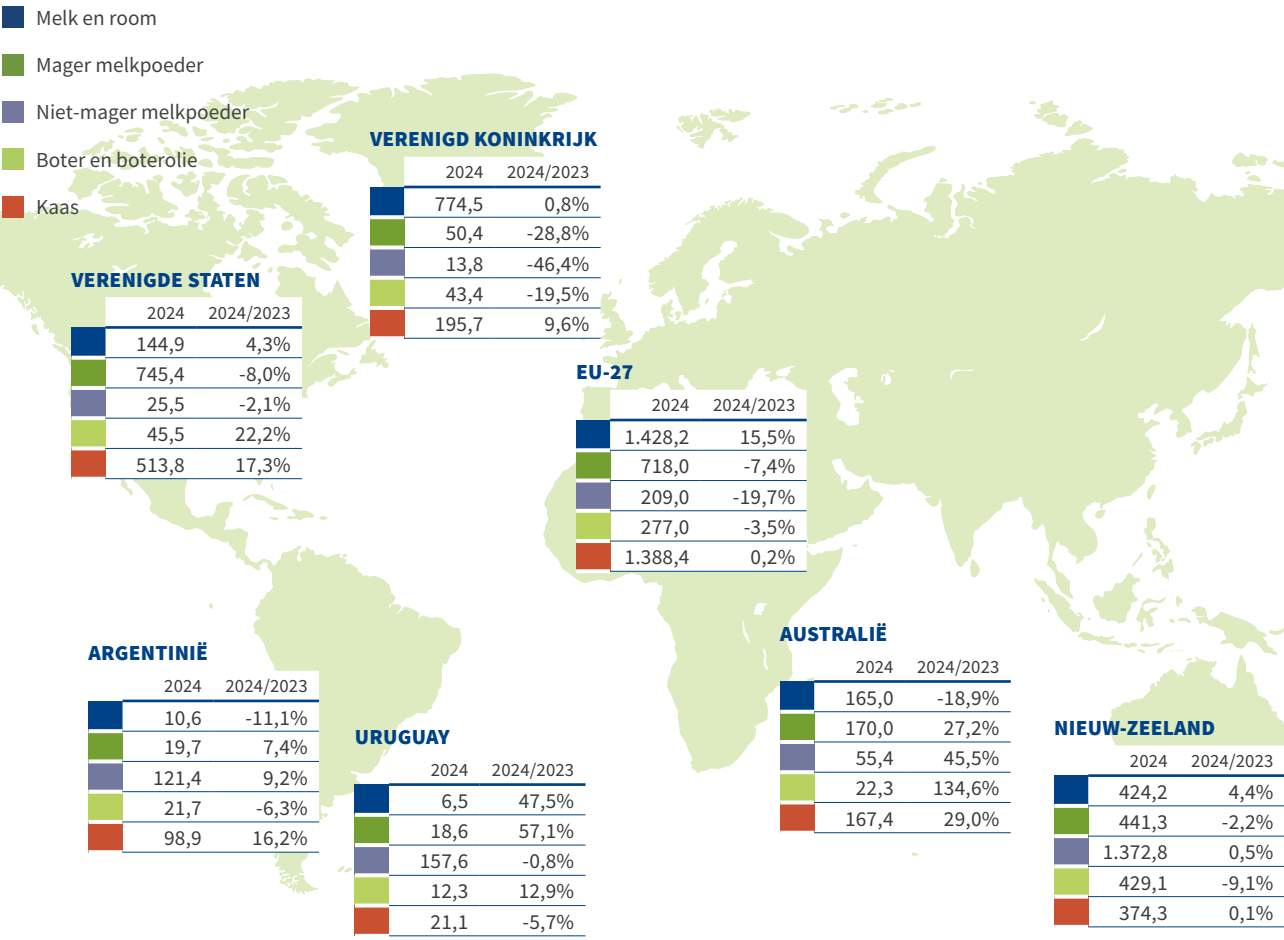

¹ Kaas, boter en boterolie, gefermenteerde melkproducten, ingedikte melk, melk en room, wei en weiprodukten en producten met melkbestanddelen (HS-codes 0401 t/m 0406 en 17021).

Bron: Eurostat

UITVOER DOOR TOONAANGEVENDE MONDIALE EXPORTEURS

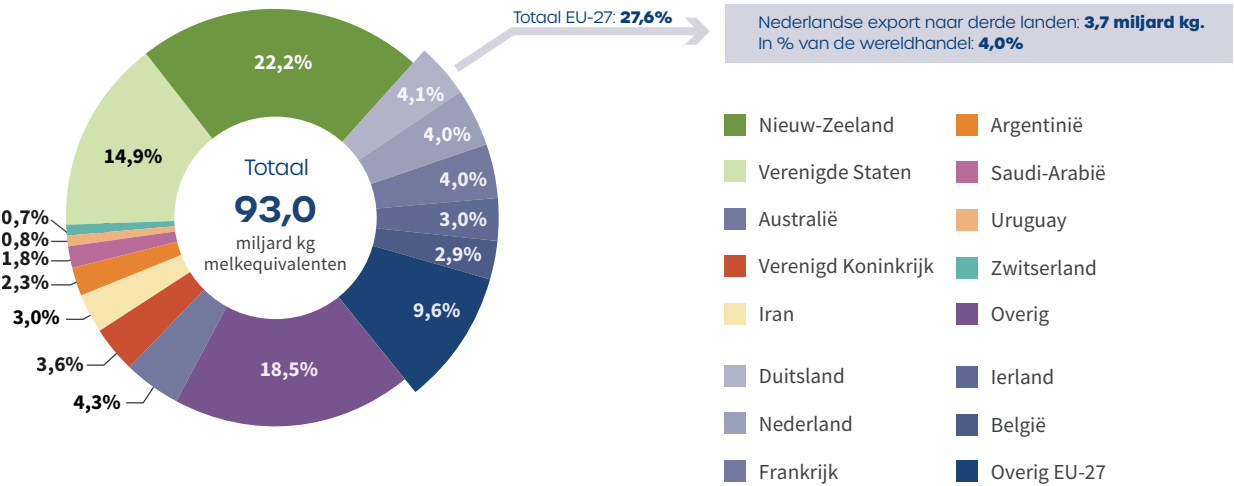
miljoen kg

Bron: Eurostat, nationale statistieken

POSITIE NEDERLANDSE ZUIVELEXPORT ² OP DE WERELDMARKT

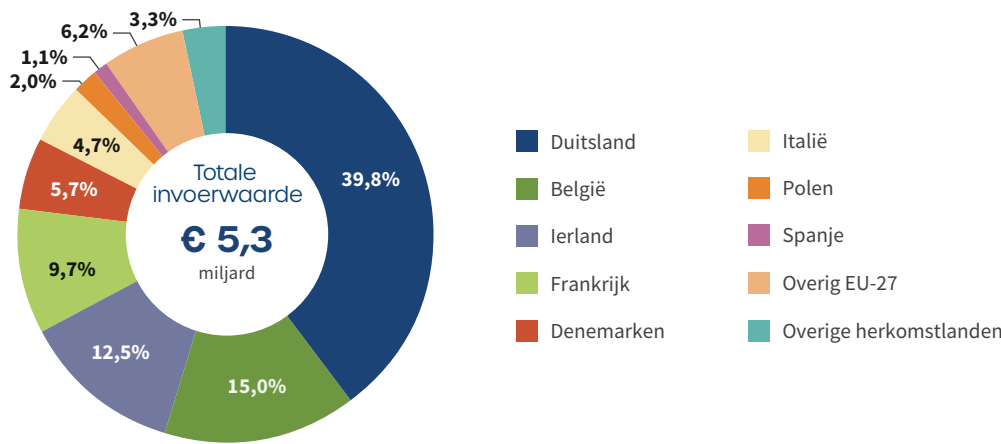
Exportaandelen belangrijkste zuivelexporteurs (in % van het wereldhandelstotaal, uitgedrukt in melkequivalenten)

² Kaas, boter en boterolie, gefermenteerde melkproducten, ingedikte melk, melk en room, wei en weiprodukten en producten met melkbestanddelen (HS-codes 0401 t/m 0406 en 17021).

Bron: Eurostat, Comtrade, ZuivelNL

HERKOMSTLANDEN NEDERLANDSE INVOER ³

Bron: Eurostat

EU-27 UITVOER KAAS 2024, NAAR TYPE EN BESTEMMING

miljoen kg

NOORD-AMERIKA

Kaastype	EU-27	NL	% NL
Cheddar	4,1	0,0	1%
Edam	1,4	1,2	88%
Gouda	13,7	12,1	88%
Maasdam	0,5	0,4	79%
Mozzarella	3,5	0,2	7%
Overige	148,9	8,7	6%
Totaal	172,2	22,7	13%

MIDDEN- EN ZUID-AMERIKA

Kaastype	EU-27	NL	% NL
Cheddar	1,2	0,1	9%
Edam	6,6	4,7	71%
Gouda	37,1	20,9	56%
Maasdam	1,1	1,0	90%
Mozzarella	12,8	0,0	0%
Overige	22,9	3,3	14%
Totaal	81,8	30,0	37%

AFRIKA

Kaastype	EU-27	NL	% NL
Cheddar	25,3	0,9	4%
Edam	13,4	12,8	95%
Gouda	7,5	4,7	62%
Maasdam	7,0	6,8	97%
Mozzarella	10,5	0,4	4%
Overige	37,7	2,7	7%
Totaal	101,4	28,2	28%

OVERIGE EUROPESE LANDEN

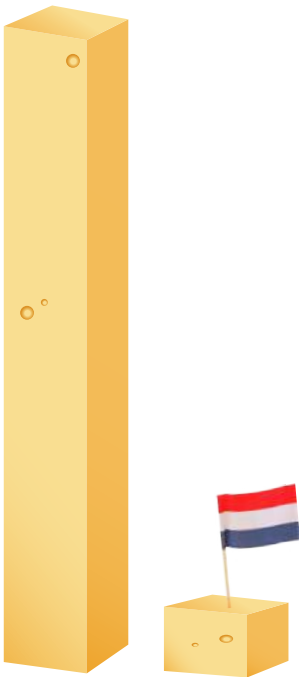
Kaastype	EU-27	NL	% NL
Cheddar	54,2	1,0	2%
Edam	21,9	5,1	23%
Gouda	33,9	10,3	30%
Maasdam	7,0	4,4	63%
Mozzarella	99,1	4,4	4%
Overige	423,1	14,1	3%
Totaal	639,3	39,5	6%

AZIË

Kaastype	EU-27	NL	% NL
Cheddar	22,6	1,1	5%
Edam	5,5	3,9	72%
Gouda	33,4	23,2	69%
Maasdam	2,0	0,9	43%
Mozzarella	89,7	12,9	14%
Overige	201,4	8,6	4%
Totaal	354,6	50,5	14%

OCEANIË

Kaastype	EU-27	NL	% NL
Cheddar	0,3	0,3	93%
Edam	0,4	0,3	82%
Gouda	1,3	1,1	86%
Maasdam	1,9	1,6	84%
Mozzarella	0,9	0,0	4%
Overige	32,0	3,7	11%
Totaal	36,8	7,0	19%

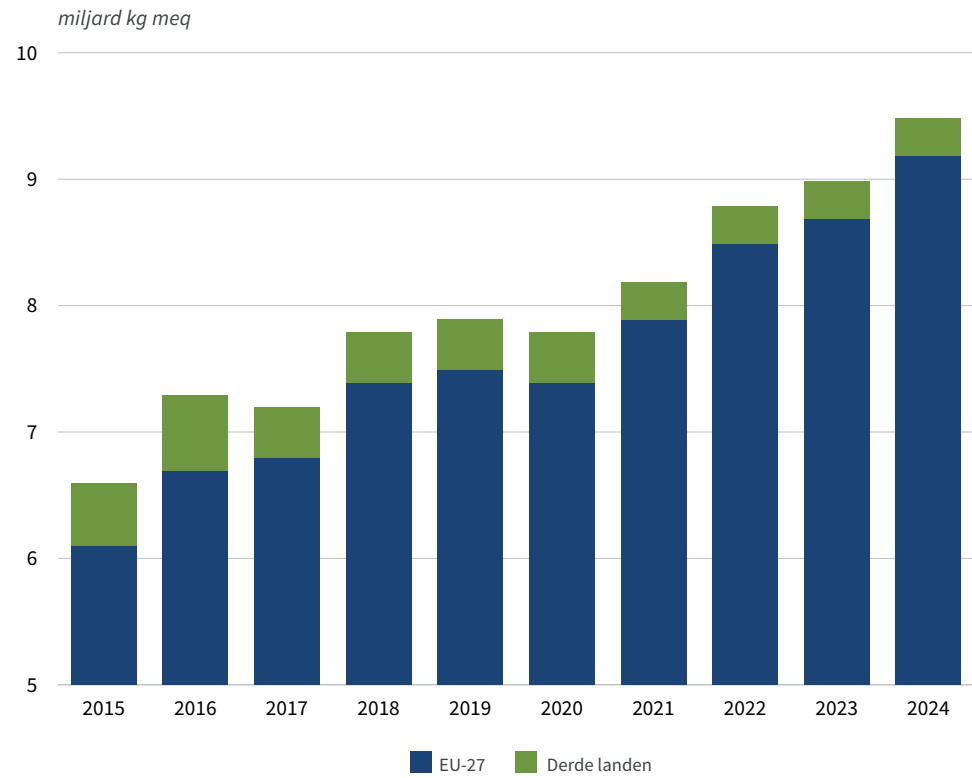

Totale EU-27 kaasuitvoer **1.388 miljoen kg** waarvan Nederland: **178 miljoen kg (13%)**

Bron: Eurostat

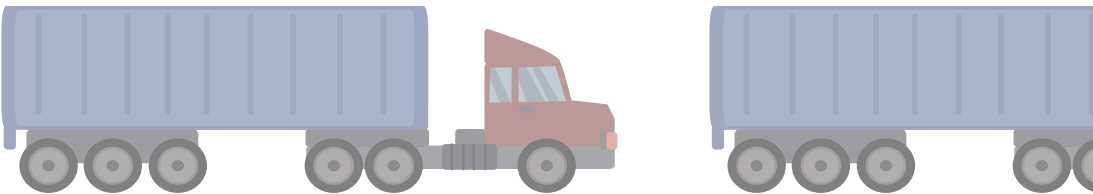
ONTWIKKELING NEDERLANDSE INVOER ³

Uitgedrukt in melkequivalenten, inclusief intrahandel

³ Kaas, boter en boterolie, gefermenteerde melkproducten, ingedikte melk, melk en room, wei en weiprodukten en producten met melkbestanddelen (HS-codes 0401 t/m 0406 en 17021).

Bron: Eurostat, ZuivelNL

Consumptie

Nederland heeft een lange traditie van zuivelconsumptie. Melk, kaas, yoghurt en zuiveldesserts zijn voor veel Nederlanders een vast onderdeel van hun dagelijkse voeding. Halfvolle en magere melk, yoghurt en 20+ en 30+ kaas staan in de Schijf van Vijf, het nationale voorlichtingsmodel van het Voedingscentrum over een gezonde, veilige en meer duurzame voedselkeuze.

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) brengt met de Voedselconsumptiepeiling (VCP) het voedingspatroon van ongeveer 3.500 kinderen en volwassenen in kaart. De VCP geeft inzicht over wat, waar en wanneer Nederlanders eten en drinken en koppelt dit aan de richtlijnen van de Gezondheidsraad. Uit de laatste peiling, uitgevoerd van 2019 tot en met 2021, blijkt dat de gemiddelde Nederlander dagelijks 338 gram zuivelproducten consumeert.

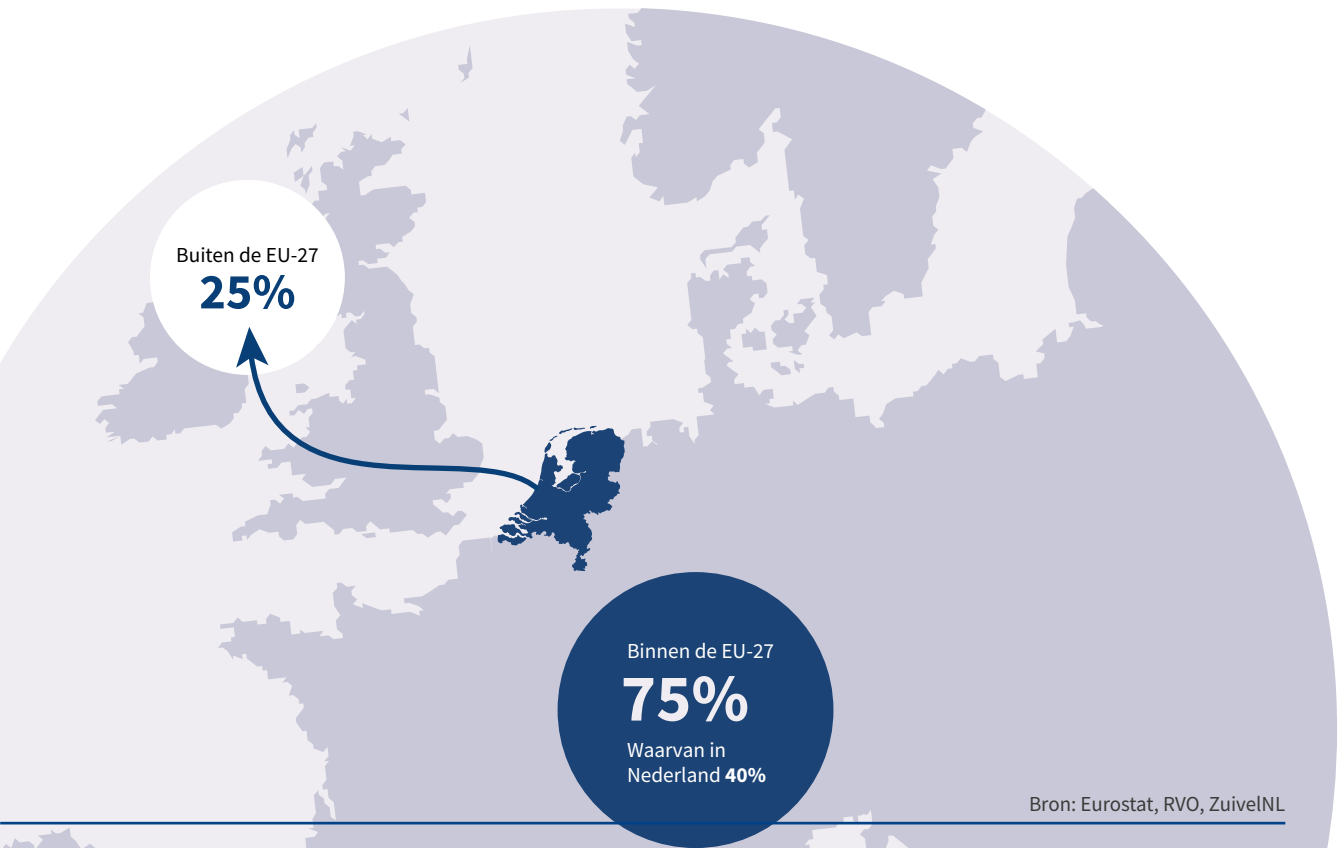
Melk en melkdranken, yoghurt en kaas (inclusief kwark) zijn met respectievelijk 180 gram, 70 gram en 49 gram de belangrijkste categorieën.

Kaas maakt een belangrijk onderdeel uit van de Nederlandse zuivelconsumptie. De gemiddelde kaasconsumptie per hoofd van de bevolking ligt al jaren boven het Europese gemiddelde en bedraagt, inclusief kwark en geitenkaas, tussen de 20 en 25 kg.

Van de in Nederland beschikbare zuivel (uitgedrukt in melkequivalenten), die bestaat uit de nationale melkproductie en de import, wordt ongeveer 30% geconsumeerd op de binnenlandse markt. De overige 70% gaat naar het buitenland, waarvan het grootste deel in de EU wordt afgezet, met name in onze buurlanden.

WAAR GAAT DE ZUIVEL VANUIT NEDERLAND NAARTOE?

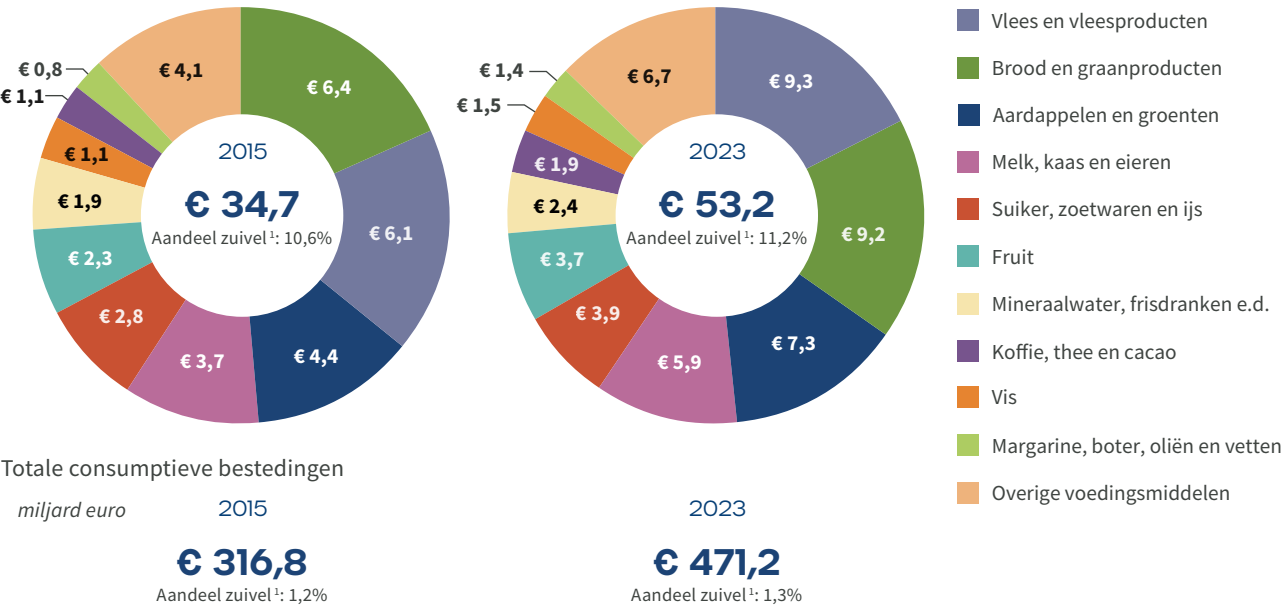
Op basis van productie, invoer en uitvoer (in % melkequivalent)

CONSUMPTIEVE BESTEDINGEN NEDERLANDSE HUISHOUDENS

Bestedingen aan voeding en niet-alcoholische dranken

miljard euro

Bron: CBS

MARKTAANDEEL MELK EN MELKDRANKEN ² EN PLANTAARDIG ALTERNATIEF

% van totale omzetwaarde

	2021	2022	2023	2024
Melk en melkdranken	92,50%	92,00%	92,00%	92,30%
Plantaardig alternatief	7,50%	8,00%	8,00%	7,70%
Totaal	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

MARKTAANDEEL YOGHURT EN PLANTAARDIG ALTERNATIEF

% van totale omzetwaarde

	2021	2022	2023	2024
Yoghurt	93,70%	94,30%	94,60%	94,40%
Plantaardig alternatief	6,30%	5,70%	5,40%	5,60%
Totaal	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

MARKTAANDEEL KAAS EN PLANTAARDIG ALTERNATIEF ³

% van totale omzetwaarde

	2021	2022	2023	2024
Kaas	99,28%	99,02%	99,00%	99,05%
Plantaardig alternatief	0,72%	0,98%	1,00%	0,95%
Totaal	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

² Omvat zowel plantaardige alternatief voor melk als dranken die een zuivelalternatief bevatten, zoals drinks met toegevoegde smaak, chocoladedrank en koffiedrank.
³ Voorverpakt.

Bron: GFI EUROPE

ZuivelNL

Benoordenhoutseweg 46
2596 BC Den Haag

KvK 59667222

info@zuivelnl.org
www.zuivelnl.org